

ВЕБІНАР

«Година віртуального спілкування з ОРЦОЯО»
Ключові питання підготовки до складання історії України
як обов'язкового предмета НМТ

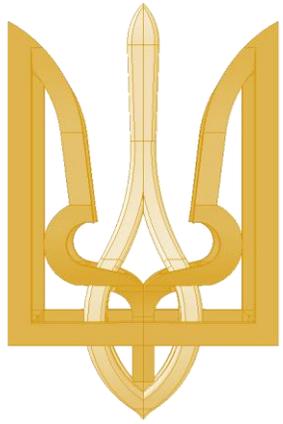
Підготував: Микола АФАНАСЬЄВ,
методист організаційно-методичного відділу
ОРЦОЯО

ПИТАННЯ:

1. Аналіз результатів сертифікаційної роботи НМТ з історії України 2025 року
2. Загальна характеристика сертифікаційної роботи НМТ-2026 з історії України
3. Підготовка до НМТ-2026 з історії України: методичні рекомендації
4. Демонстраційний варіант НМТ-2026: Історія України

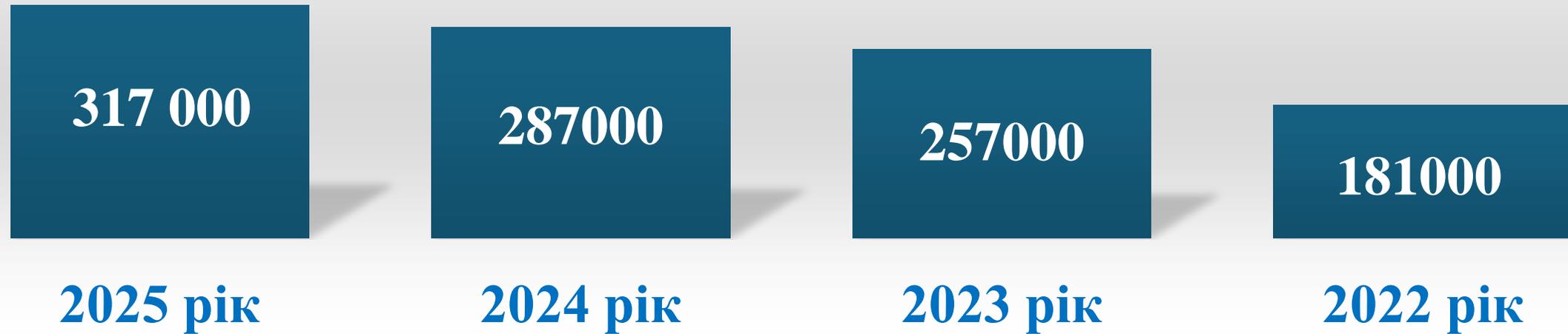

1. Аналіз результатів сертифікаційної роботи НМТ з історії України 2025 року

Кількість зареєстрованих учасників на НМТ

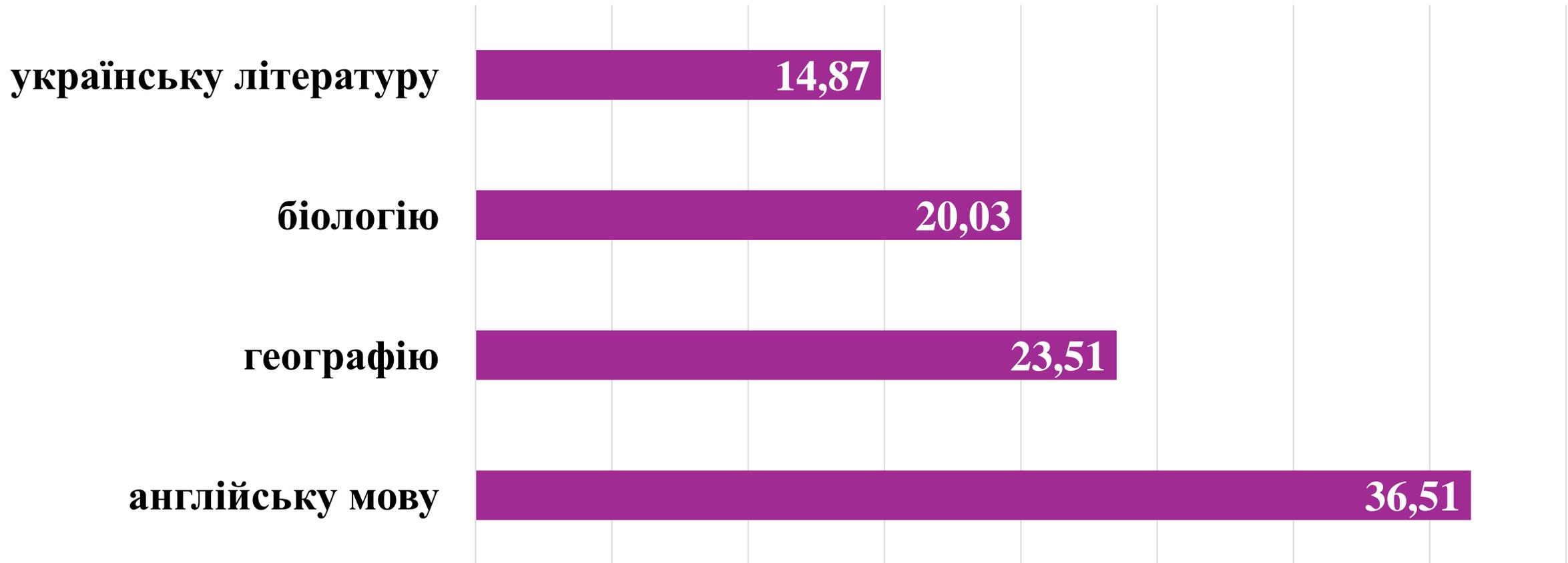

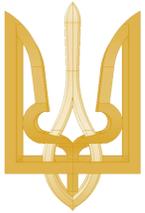
Явка на тестування теж покращилась – у НМТ-2025 взяли участь **91,35%** зареєстрованих (у 2024 році – **90,77%**).

Всього у **НМТ-2025** взяли участь **283 653** осіб.

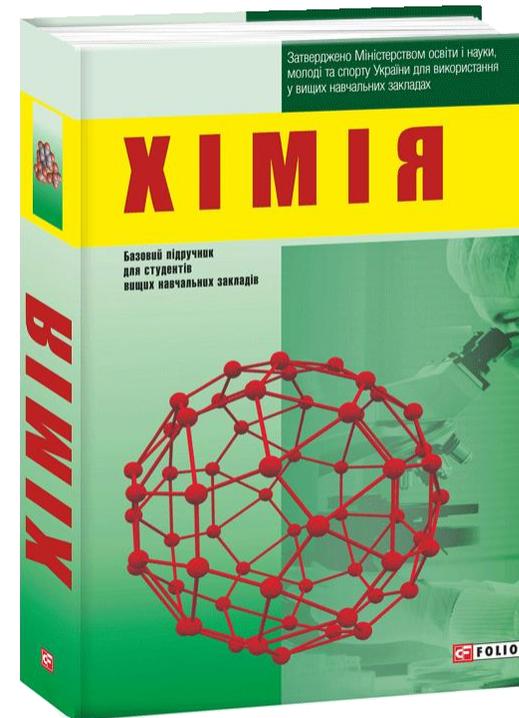
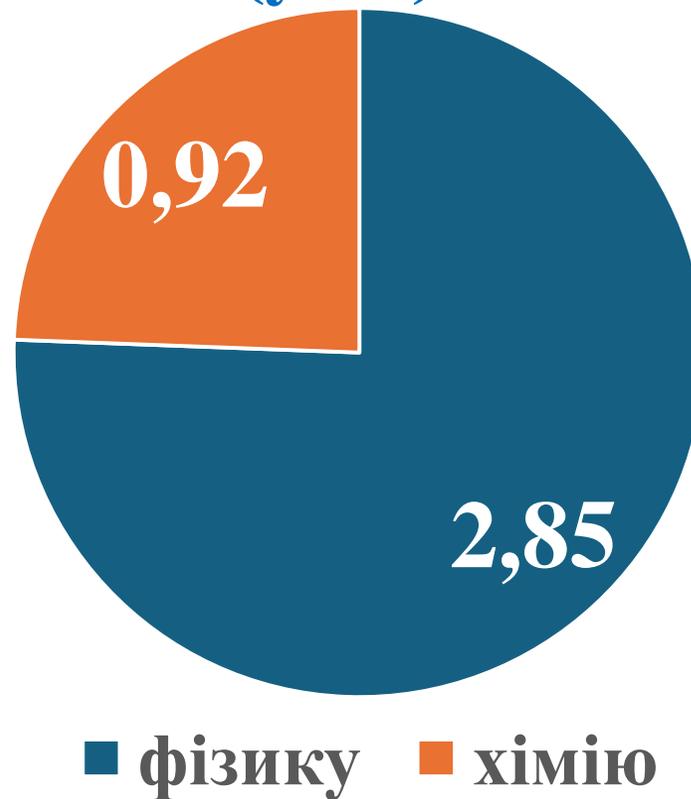

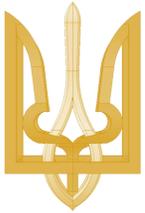
Крім обов'язкових предметів (українська, математика, історія України) здобувачі обрали (у %):

Традиційно мало обирають природничі науки (у %)

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СЕРТИФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ НАЦІОНАЛЬНОГО МУЛЬТИПРЕДМЕТНОГО ТЕСТУ 2025 РОКУ (ЧАСТИНА «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ»)

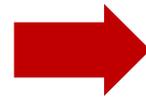
Зміст завдань

- з історії України сертифікаційної роботи НМТ

визначено

- Програмою ЗНО результатів навчання з історії України

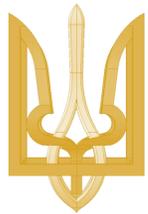
здобутих на основі

- повної загальної середньої освіти (*теми 1-32*)

затвердженою

- наказом МОН України від 26 червня 2018 року **№ 696.**

Кількісний розподіл завдань сертифікаційної роботи за розділами

№ з/п	Розділи програми	Кількість завдань
Історія України від найдавніших часів до початку ХХ ст.		
1	Від найдавніших часів до першої половини ХVІ ст.	5
2	Друга половина ХVІ ст. – ХVІІІ ст.	5
3	Кінець ХVІІІ ст. – початок ХХ ст.	5
Історія України від 1914 р. до початку ХХІ ст.		
4	1914 р. – 1945 р.	8
5	1945 р. – початок ХХІ ст.	7
Усього		30

15

15

Загальна кількість завдань

• **30 (54 бали)**

На виконання завдань
відведено орієнтовно

• **60 хв**

НМТ-2025 проходив

- в **1188** ТЕЦ
- за кордоном
НМТ писали в 55 містах у
33 країнах світу (**6,5%** від
усієї кількості здобувачів)

Частина з історії України (30 ТЗ) містила завдання чотирьох форм:

20 ТЗ

- Завдання з вибором однієї правильної відповіді (№ № 1-20)

4 ТЗ

- Завдання на встановлення відповідності («логічні пари») (№ № 21-24)

3 ТЗ

- Завдання на встановлення правильної послідовності (№ № 25-27)

3 ТЗ

- Завдання з вибором трьох правильних відповідей із семи запропонованих варіантів відповіді (№ № 28-30)

Тест з історії України 2025 року

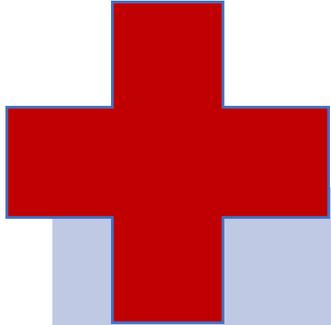
є обов'язковим
для виконання
всіма учасниками
/учасницями
тестування

Аналіз
результатів
виконання завдань
сертифікаційної
роботи НМТ з
історії України
2025 року
показав:

що близько
50 %
учасників
тестування

володіє лише
фрагментарними
знаннями
історичних дат,
подій і процесів

у них **недостатньо**
сформована
хронологічна
компетентність

У 2025 році історія України виявилася одним із предметів із найвищим рівнем успішності:

поріг «склав/не склав»

не подолали лише
0,15–0,16%

(185 учасників)

**математику не
склали понад
34 тисячі осіб**

ПРЕДМЕТИ НМТ-2025, ЯКІ ЗА КІЛЬКІСТЮ 200-БВЛЬНИКІВ УВІЙШЛИ ДО ТРІЙКИ ЛІДЕРІВ (К-ТЬ ОСІБ)

1163

МАТЕМАТИКА

765

АНГЛІЙСЬКА МОВА

658

УКРАЇНСЬКА МОВА

У 2025 році, для порівняння, **276** учасників отримали 200 балів з цього предмета (**273** — основна сесія, **3** — додаткова).

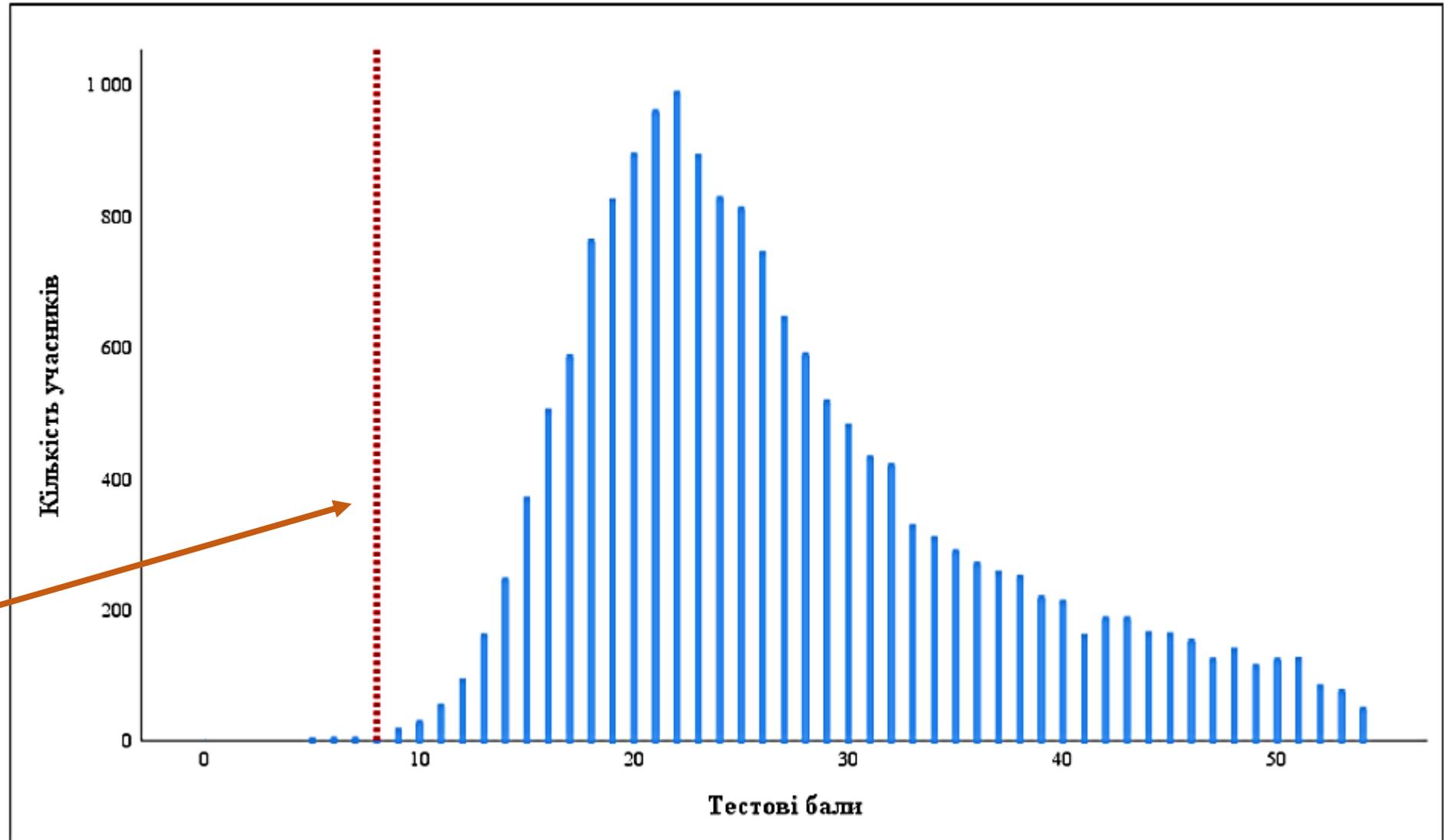
Середній бал з історії України склав **141,6**.

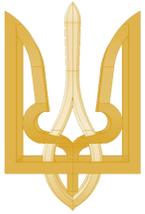
Особливість року: у 2025-му тест вперше охоплював всю програму історії України, а не лише окремі періоди

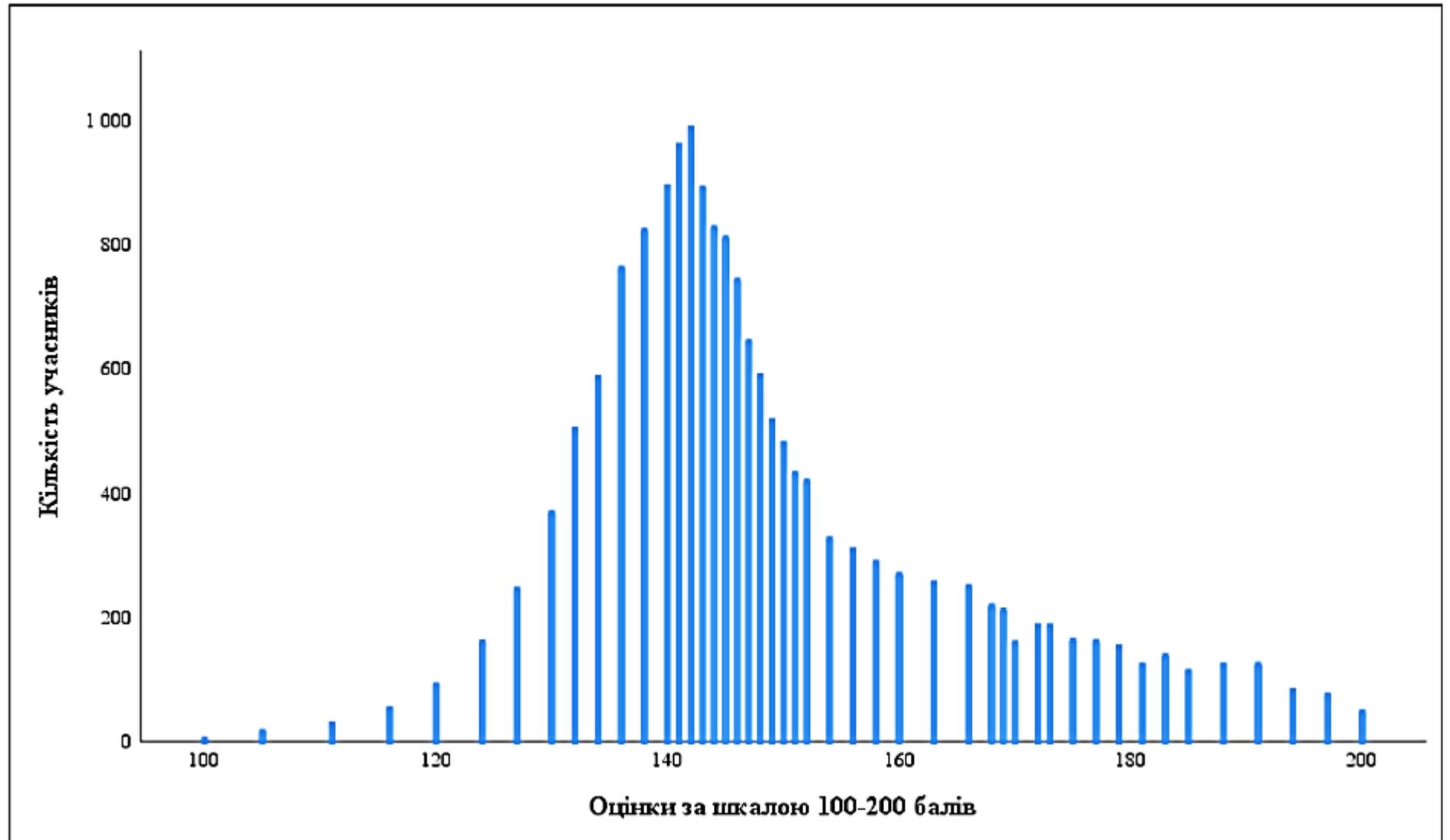
Діаграма. Розподіл учасників тестування з історії України за кількістю набраних тестових балів

Червоною пунктирною лінією на діаграмі позначено поріг «склав / не склав» (**8 балів**),

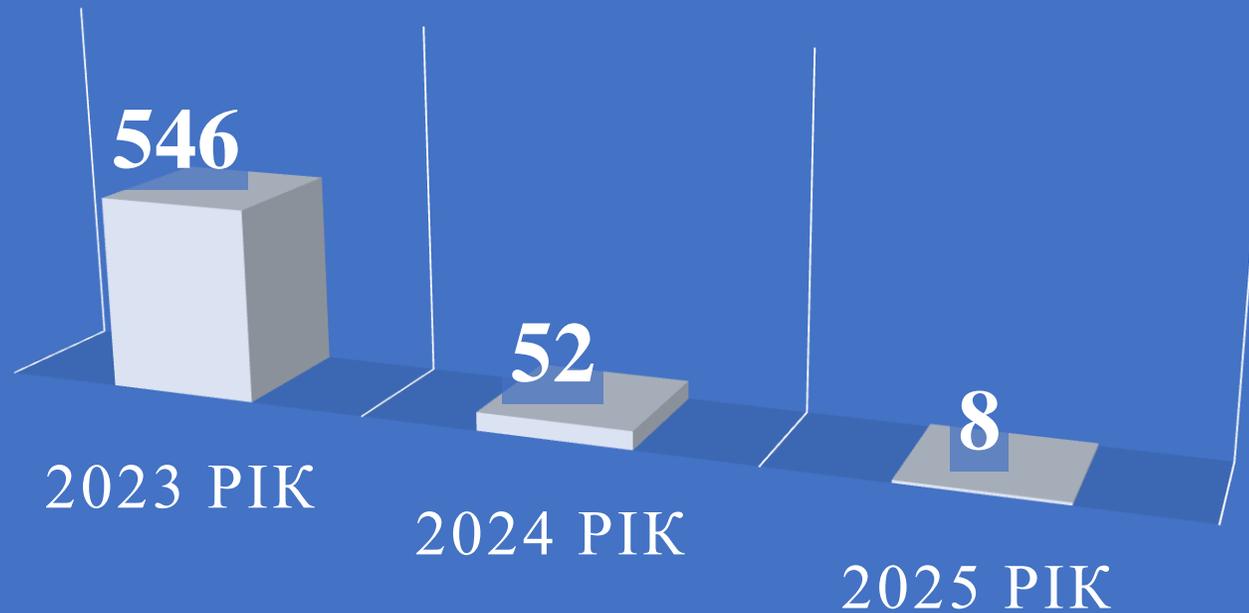

Діаграма. Розподіл учасників тестування з історії України **за кількістю отриманих рейтингових оцінок** за шкалою 100–200 балів

КІЛЬКІСТЬ УЧАСНИКІВ, ЯКІ НЕ ЗМОГЛИ ЗАВЕРШИТИ ЗАВДАННЯ ЧЕРЕЗ ТРИВАЛУ ПОВІТРЯНУ ТРИВОГУ

До складання НМТ-2025 в додаткову сесію через технічні проблеми були допущені **62** особи

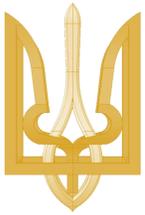

ОРЦОЯО

Аналіз результатів виконання
окремих ТЗ сертифікаційної
роботи НМТ з історії України
2025 року

НМТ
2026

№ 1. Залізні знаряддя праці та зброю на українських землях першими почали виготовляти племена

А скіфів

Б сарматів

В трипільців

Г кіммерійців

Ключ	Відповіді учасників (%)			
	А	Б	В	Г
Г	29,1	11,5	22,2	37,2

Учасники мало обізнані з особливостями господарської діяльності носіїв трипільської культури та кочових племен раннього залізного віку (завдання 1),

**Найбільші труднощі
виникли в тестованих під час
виконання завдань**

№ 13, 16, 17

№ 13. Розгляньте зображений фрагмент друкованого органу української політичної організації.

Ця політична організація в роки Першої світової війни

А опікувалася долею військовополонених українців у Центральних державах

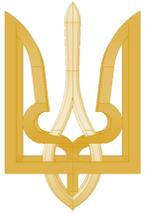
Б здійснювала «українізацію» частин російської армії

В створила мережу українських дипломатичних установ у державах Антанти

Г стала політичним провідником січового руху в Україні.

Ключ	Відповіді учасників (%)			
	А	Б	В	Г
А	30,3	17,3	16,8	35,6

У
завданні
№ 13

лише
третина
тестованих

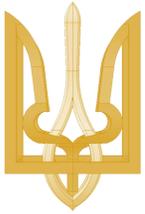
- продемонструвала **обізнаність** із діяльністю в роки Першої світової війни української політичної організації, фрагмент друкованого органу якої було запропоновано для ознайомлення.

Понад 81 %
учасників
тестування

- з **низьким** рівнем сформованої предметної компетентності **не впоралися з цим завданням**

**Більш ніж
половина**
учасників

- з **високим** рівнем підготовки виконала його безпомилково.

№ 16. Яка головна мета об'єднувала всі течії руху Опору в Україні?

А здобуття незалежності України

Б відновлення радянської влади

В вигнання окупантів із території України

Г відновлення УНР

Ключ	Відповіді учасників (%)			
	А	Б	В	Г
В	55,9	1,8	30,2	12,1

Майже 70 % тестованих **не змогли визначити головну мету**, що об'єднувала всі течії руху Опору в Україні в роки Другої світової війни, – вигнання окупантів із території України
(завдання 16).

№ 17. Генерал-хорунжий, командувач Української повстанської армії (УПА) з **1950** року,

– це

А Дмитро Клячківський

Б Степан Бандера

В Роман Шухевич

Г Василь Кук

Ключ	Відповіді учасників (%)			
	А	Б	В	Г
Г	4,4	30,6	44,7	20,3

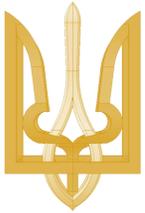
Лише кожен п'ятий зміг дати правильну відповідь, а 44,7 % вибрали ім'я Романа Шухевича.

У цьому випадку тестованими, що зробили хибний вибір, не було враховано зазначений в умові період, знання якого необхідне для правильного виконання завдання. Правильну відповідь дали 48,5 % учасників тестування з високим рівнем сформованої предметної компетентності й лише 6,7 % з низьким рівнем.

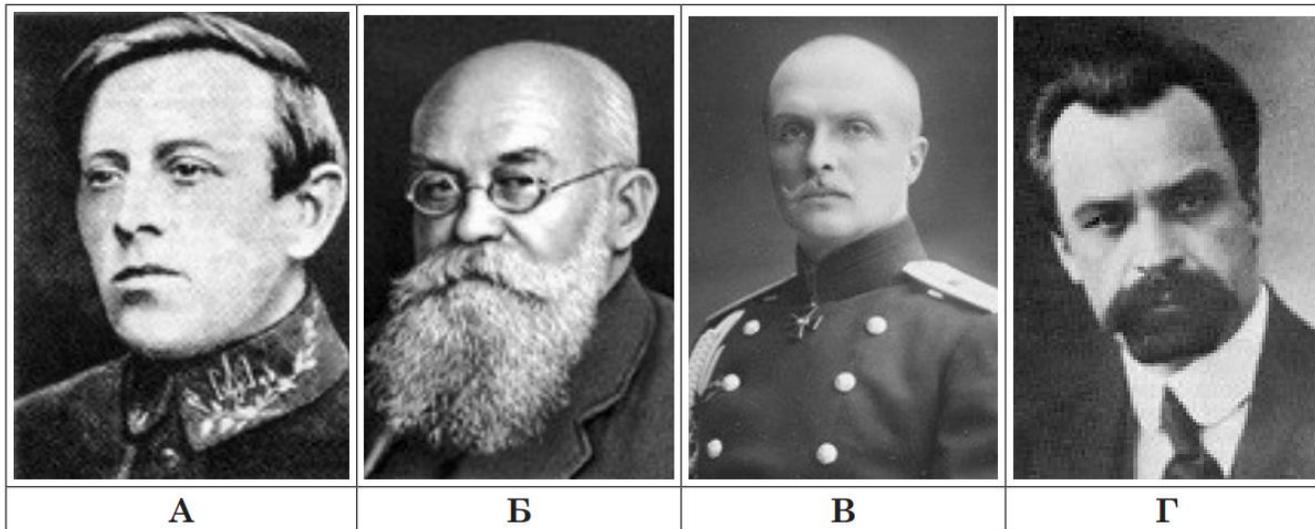

ВИСНОВОК

Результати виконання тестових завдань № 13, 16, 17 свідчать про те, що учасники тестування не належним чином опрацювали матеріал, що стосується двох світових воєн.

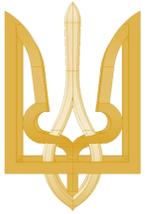

№ 14. 21 та 24 квітня 1920 р. представники Польської Республіки та Української Народної Республіки підписали політичні й військові конвенції, що увійшли в історію під назвою «Варшавська угода». З ким із діячів, зображених на фото, пов'язано підписання цієї угоди?

Ключ	Відповіді учасників (%)			
	А	Б	В	Г
А	46,4	11,9	24,2	17,5

Завдання № 14, яке передбачало візуальне розпізнання історичної постаті в контексті згаданої події, виявилось складним для 53,6 % учасників, а менше половини впоралися з ним.

Завдання № 19 скеровано на перевірку
вміння встановлювати **причинно-
наслідкові зв'язки історичних подій та
явищ.**

№ 19. Прочитайте уривок документа: «Уранці 19 серпня командувач сухопутними військами СРСР генерал В. Варенников, прибувши з групою військових до кабінету Голови Верховної Ради УРСР, в ультимативній формі йому заявив: *“Влада перейшла до ДКНС, який врятує країну. Рекомендую Вам зайняти правильну позицію. Змінити свій особистий курс і курс Верховної Ради...”*» Наслідком описаної в документі події стало

А ухвалення Верховною Радою УРСР Декларації про державний суверенітет України

Б проведення перших альтернативних виборів до Верховної Ради УРСР

В ухвалення Конституції України

Г ухвалення Верховною Радою УРСР Акта проголошення незалежності України.

Ключ	Відповіді учасників (%)			
	А	Б	В	Г
Г	31,5	25,6	6,7	36,2

Завдання № 19. Учасникам було **важко визначити** правильну відповідь «Ухвалення Верховною Радою УРСР Акта проголошення незалежності України» (36,2 %) поряд з суверенітет України» (31,5 %).

№ 27. Установіть послідовність подій, зафіксованих на фото

Ключ	Розподіл учасників (%) за кількістю набраних балів			
	0	1	2	3
БГВА	35,3	38,4	6,4	19,9

Завдання на визначення хронологічної послідовності часто є складними для тестованих. У завданні № 27 треба було **установити послідовність подій, зафіксованих на фото.** Лише **20 %** учасників / учасниць тестування змогли набрати **3 бали, виконуючи його.**

«Древь КИЇВ!»

«ГЕТЬ МОНАРХІЮ ХАЙ ЖИВЕ РЕСПУБЛІКА!»

«МИ, КОЛГОСПНИКИ, НА ПОЧАТКУ СУЩІЛЬНОЇ КОЛЕКТИВІЗАЦІЇ ЛІКВІДУЄМО КУРКУЛЯ ЯК КЛАС.»

Аналіз результатів виконання завдань сертифікаційної роботи виявив недостатню обізнаність учасників НМТ з історії України з таких тем:

Стародавня історія України

«Україна в роки Першої світової війни»,

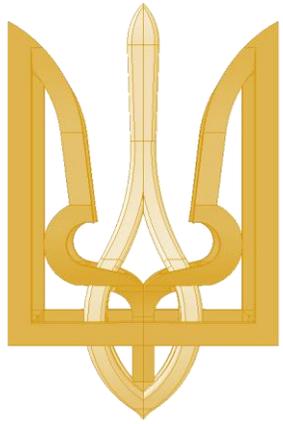
«Україна в роки Другої світової війни»,

«Встановлення комуністичного тоталітарного режиму в Україні»,

«Утвердження більшовицького тоталітарного режиму в Україні».

2. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СЕРТИФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ НАЦІОНАЛЬНОГО МУЛЬТИПРЕДМЕТНОГО ТЕСТУ 2026 РОКУ (ЧАСТИНА «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ»)

НАКАЗ УЦОЯО
від 29.01.2026 № 12

На виконання
завдань НМТ буде
відведено
240 хвилин —
із розрахунку **по**
60 хвилин на
кожний навчальний
предмет.

НМТ
2026

СКЛАДНИКИ

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ
ОБОВ'ЯЗКОВИЙ ПРЕДМЕТ

ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ ЗАВДАНЬ **30**

ЗАВДАННЯ	20 з вибором однієї відповіді	4 на встановлення відповідності ("логічні пари")	3 на встановлення послідовності	3 з вибором 3-х відповідей
	0 або 1 бал	0, 1, 2, 3 або 4 бали	0, 1, 2 або 3 бали	0, 1, 2 або 3 бали

МАКСИМАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ
ТЕСТОВИХ БАЛІВ

54

Зміст завдань
з історії України буде
відповідати чинній
програмі ЗНО з історії
України

Рекомендуємо
виконати завдання
демонстраційного
варіанта

НМТ міститиме чотири тести

Переклади будуть доступні

обов'язкові

один на вибір
під час реєстрації

з предметів

на мови на вибір
(під час реєстрації)

українська мова,

українська література

Історія України,

угорською,

математика

англійська мова

математика

польською,

історія України

німецька мова

біологія

румунською та

французька мова

хімія

кримськотатарською
мовами

іспанська мова

географія

біологія

фізика

хімія

фізика

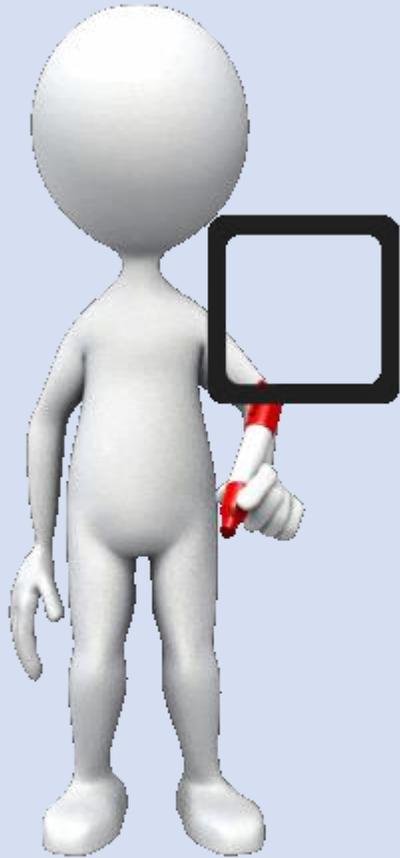
географія

Модель проведення НМТ передбачає, що учасник / учасниця всі чотири предметних тести проведитиме

в один день у два етапи:

ПЕРШИЙ ЕТАП		ПЕРЕРВА	ДРУГИЙ ЕТАП		ДАТИ ПРОВЕДЕННЯ СЕСІЙ	
Час	Предмети		Час	Предмети	Основна	Додаткова
120 ХВИЛИН	☐ Українська мова, ☐ математика	20 ХВИЛИН МІЖ СЕСІЯМИ	120 ХВИЛИН	☐ Історія України, ☐ навчальний предмет на вибір	20 травня – 25 червня	17–24 липня

**1. Завдання з вибором
однієї правильної відповіді
(№ 1–20)**

Завдання має основу та
чотири варіанти відповіді, з
яких лише один правильний

Форма / опис завдання

Завдання вважають виконаним, якщо учасник/ця НМТ **вибрав/ла й позначив/ла відповідь**

Схема нарахування балів

0 або **1** бал:

- **1 бал**, якщо вказано правильну відповідь;
- **0 балів**, якщо вказано неправильну відповідь, або вказано більше однієї відповіді, або відповіді на завдання не надано

Приклад:

Позначте варіант відповіді.

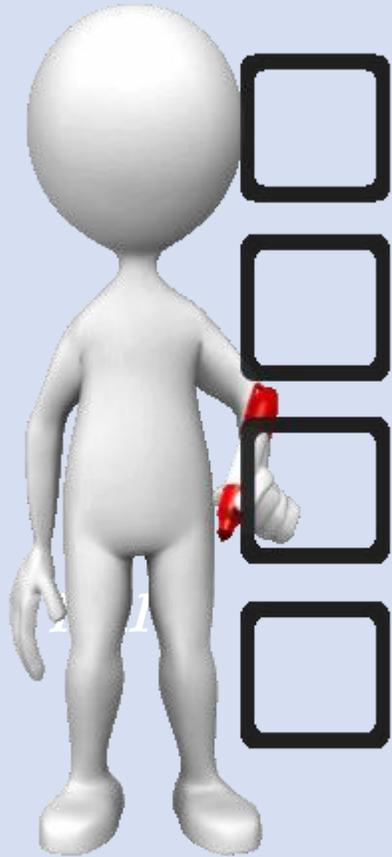
Найважливіший набуток неандертальців

- А** застосування гостроконечників та скребел
- Б** зародження мистецтва та релігійних уявлень
- В** користування одягом
- Г** уміння добувати вогонь

<i>Варіанти відповідей</i>							
<i>I варіант</i>				<i>II варіант</i>			
Правильна відповідь				Неправильна відповідь			
А	Б	В	Г	А	Б	В	Г
			X		X		
Нараховується 1 бал				Нараховується 0 балів			

Примітка:

Неправильна відповідь позначена червоним кольором.

2. Завдання на встановлення відповідності («логічні пари») (№ 21–24)

Завдання має основу та два стовпчики інформації, позначені цифрами (ліворуч) і буквами (праворуч)

Форма / опис завдання

Виконання завдання передбачає встановлення відповідності (утворення «логічних пар») між інформацією, позначеною цифрами та буквами.

Завдання вважають виконаним, якщо **учасник/ця НМТ зробив/ла позначки на перетинах рядків (цифри від 1 до 4) і колонок (букви від А до Д)**

Схема нарахування балів

0, 1, 2, 3 або 4 бали:

1 бал – за кожен правильно встановлену відповідність («логічну пару»);

0 балів за будь-яку «логічну пару», якщо зроблено більше однієї позначки в рядку та/або колонці;

0 балів за завдання, якщо не вказано жодної правильної відповідності («логічної пари») або відповіді на завдання не надано.

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

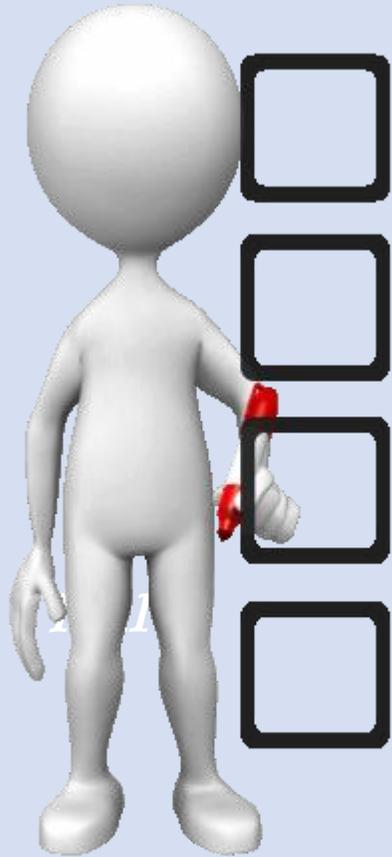

Приклад: Установіть відповідність між творами та їхнім головним змістом.

- 1 «Повість минулих літ»
- 2 «Слово о полку Ігоревім»
- 3 «Києво-Печерський Патерик»
- 4 «Повчання» Володимира Мономаха

- А** опис чудес життя та подвигів ченців
Б похвала князеві Володимирі та прославлення хрещення Русі
В виклад всесвітньої історії та історії походження Русі та розвитку держави
Г літературно-поетичний опис трагічного походу руської дружини проти половців
Д морально-етичні норми та правила, вказівки для князя, життєпис автора, що має служити прикладом нащадкам

Варіанти відповідей																													
I варіант					II варіант					III варіант					IV варіант					V варіант									
Правильні усі відповіді					Правильні тільки 3 відповіді					Правильні тільки 2 відповіді					Правильна тільки 1 відповідь					Немає правильних відповідей									
	А	Б	В	Г	Д		А	Б	В	Г	Д		А	Б	В	Г	Д		А	Б	В	Г	Д		А	Б	В	Г	Д
1			X			1			X			1			X			1				X		1	X				
2				X		2				X		2	X					2					X	2	X	X			
3	X					3	X					3				X		3	X					3			X		
4					X	4		X				4					X	4			X			4				X	
Нараховується 4 бали					Нараховується 3 бали					Нараховується 2 бали					Нараховується 1 бал					Нараховується 0 балів									

3. Завдання на встановлення правильної послідовності (№ 25 – 27)

Завдання має основу та перелік подій (явищ, фактів, процесів тощо), позначених буквами, які потрібно розташувати в правильній послідовності, де перша подія має відповідати цифрі 1, друга – цифрі 2, третя – цифрі 3, четверта – цифрі 4.

Форма / опис завдання

Завдання вважають виконаним, якщо **учасник/ця НМТ зробив/ла позначки на перетинах рядків (цифри від 1 до 4) і колонок (букви від А до Г)**

Схема нарахування балів

0, 1, 2 або 3 бали:

3 бали, якщо правильно вказано послідовність усіх подій (явищ, фактів, процесів тощо);

2 бали, якщо правильно вказано першу й останню події (явище, факт, процес тощо);

1 бал, якщо правильно вказано або першу, або останню подію (явище, факт, процес тощо);

0 балів за будь-яку правильно вказану подію (явище, факт, процес тощо), якщо зроблено більше однієї позначки в рядку та/або колонці;

0 балів за завдання, якщо неправильно вказано першу й останню події або відповіді на завдання не надано.

**Приклад: Розташуйте події
в хронологічній
послідовності.**

А діяльність Товариства
об'єднаних слов'ян

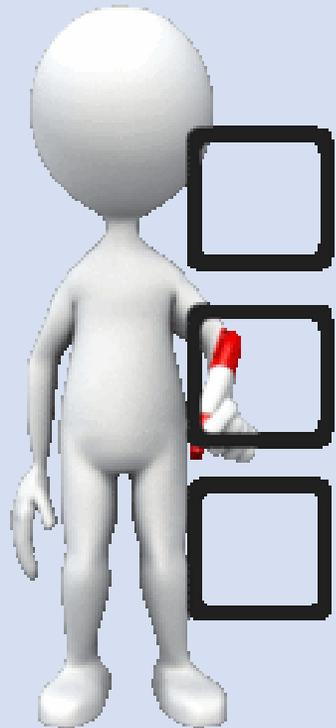
Б утворення «Союзу
порятунку»

В виникнення
Малоросійського товариства
Г діяльність Кирило-
Мефодіївського товариства

					<i>Варіанти відповідей</i>																			
<i>I варіант</i>					<i>II варіант</i>					<i>III варіант</i>					<i>IV варіант</i>					<i>V варіант</i>				
Правильні всі 4 відповіді					Правильні тільки перша і остання (1 і 4) відповіді					Правильні тільки перша (1) відповідь					Правильна тільки остання (4) відповідь					Немає правильних відповідей				
	А	Б	В	Г		А	Б	В	Г		А	Б	В	Г		А	Б	В	Г		А	Б	В	Г
1		X			1		X			1		X			1	X				1	X			
2			X		2	X				2	X				2	X	X			2		X		
3	X				3			X		3				X	3			X		3				X
4				X	4				X	4		X			4				X	4			X	
Нараховується 3 бали					Нараховується 2 бали					Нараховується 1 бал					Нараховується 1 бал					Нараховується 0 балів				

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

4. Завдання з вибором трьох правильних відповідей із семи запропонованих варіантів відповіді (№ 28 - 30)

Завдання має основу та сім варіантів відповіді, позначених цифрами, з яких лише три правильні

Форма / опис завдання

Завдання вважають виконаним, якщо **учасник/ця НМТ вибрав/ла й записав/ла три відповіді (цифри)**

Схема нарахування балів

0, 1, 2 або 3 бали:

1 бал – за кожен правильно вказаний варіант відповіді (цифру) із трьох можливих;

0 балів, якщо не вказано жодного правильного варіанта відповіді (цифри), або один варіант відповіді (цифра) вказано тричі, або відповіді на завдання не надано.

Порядок написання цифр значення не має.

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

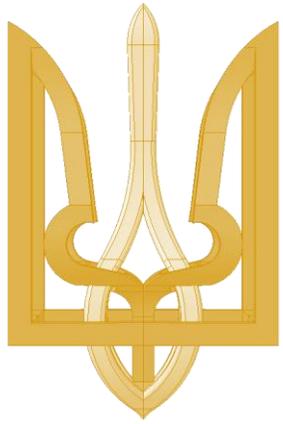
Приклад: Визначте діячів Кирило-Мефодіївського братства.

- 1 І. Котляревський
- 2 М. Гулак
- 3 П. Пестель
- 4 М. Костомаров
- 5 І. Орлай
- 6 П. Куліш
- 7 М. Шашкевич

<i>Варіанти відповідей</i>			
<i>I варіант</i>	<i>II варіант</i>	<i>III варіант</i>	<i>IV варіант</i>
Правильні усі три відповіді	Правильні тільки 2 відповіді	Правильна тільки 1 відповідь	Немає правильних відповідей
<div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: 30px; text-align: center;">2</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: 30px; text-align: center;">4</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: 30px; text-align: center;">6</div> </div>	<div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: 30px; text-align: center; color: red;">1</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: 30px; text-align: center;">4</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: 30px; text-align: center;">6</div> </div>	<div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: 30px; text-align: center;">2</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: 30px; text-align: center; color: red;">3</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: 30px; text-align: center;">5</div> </div>	<div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: 30px; text-align: center; color: red;">1</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: 30px; text-align: center; color: red;">3</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: 30px; text-align: center; color: red;">5</div> </div>
Нараховується 3 бали	Нараховується 2 бали	Нараховується 1 бал	Нараховується 0 балів

Порядок написання цифр у відповіді значення немає!

3. Підготовка до НМТ-2026 з історії України: методичні рекомендації

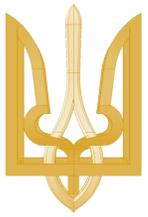

ОРЦОЯО

Метод періодизації

НМТ 2026

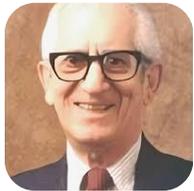
Подібний матеріал уже було викладено на сайті ОРЦОЯО у минулому році, але ми продовжуємо над ним працювати, доповнювати і розвивати. Так, у цій презентації зовсім новими є наступні теми:

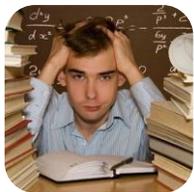
1. Для кращого розуміння періодизації історії та її застосування у процесі підготовки до ЗНО/НМТ ми навели аналогічне порівняння – **вікову періодизацію людини з її відповідними здібностями.**

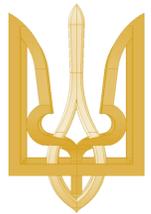
2. З передньою темою пов'язані **8 стадій психосоціального розвитку Еріка Еріксона, які описують формування особистості протягом усього життя через вирішення 8 основних криз.**

3. Для оцінювання знань популярною стала таксономія Блума — ієрархічна модель освітніх цілей, розроблена Бенджаміном Блумом у 1956 році, що класифікує когнітивні процеси від простих до складних. Переглянута версія таксономії для когнітивного домену була створена в 2001 році.

4. І, накінець, тема, яка пов'язана безпосередньо з Програмою ЗНО/НМТ з історії України - **Критичне мислення під час роботи над ТЗ НМТ- 2026**

Метод періодизації

це систематизація історії шляхом поділу процесу (історичного, біологічного, навчального) на послідовні, якісно відмінні етапи (періоди) за певними критеріями (події, економіка, культура).

Кожен такий період характеризується спільними ознаками, які відрізняють його від попередніх і наступних фаз

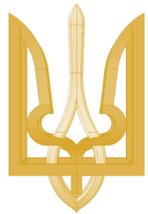
Така систематизація допомагає:

впорядкувати великі масиви інформації

- простежити** закономірності та
- структурувати** вивчення минулого.

Основна періодизація базується на зміні епох, таких як :

- стародавній світ
- Середньовіччя
- Новий час
- Новітній час.

Метод періодизації

це спосіб систематизації історичного матеріалу шляхом його поділу на часові відрізки кожен з яких має свої специфічні риси:

епохи

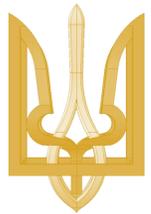
періоди

етапи

Це допомагає

структурувати знання

та виявляти закономірності розвитку суспільства.

Особливості методу:

Умовність:

будь-яка періодизація є відносною, оскільки історичний процес є безперервним

Критерії:

Залежно від мети, критеріями можуть бути:

- політичні зміни,
- технологічні революції
- культурні зрушення

Значення:

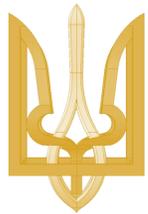
Метод дозволяє:

впорядкувати великий обсяг інформації

I. **виявити** закономірності розвитку

зрозуміти логіку історичних змін

встановити якісні межі змін об'єкта дослідження.

Щоб краще зрозуміти застосування методу періодизації у процесі вивчення історії України, порівняймо його з періодизацією етапів (періодів) життя людини

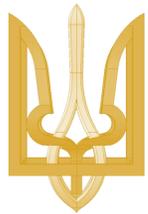

ОРЦОЯО

Медична, біологічна,
психологічна та загальна вікова
класифікація періодів життя
людини

НМТ
2026

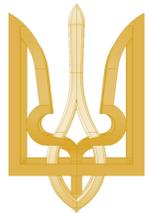

Періоди життя людини (онтогенез) — це послідовні етапи розвитку від народження до смерті, що включають:

- дитинство,
- юність,
- зрілість
- старість.

Основні біологічні та соціальні етапи охоплюють:

- новонародженість,
- дитинство (раннє, дошкільне, шкільне),
- підлітковий вік (10–19 років),
- молодість (до 40 років),
- зрілість (до 60–65 років)
- похилий вік.

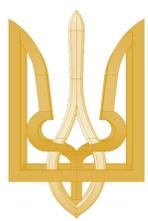

1. Класифікація ВООЗ (Медична)

Всесвітня організація охорони здоров'я наразі використовує такі межі **ДЛЯ дорослого населення:**

- 25–44 роки — молодий вік.
- 44–60 років — середній вік.
- 60–75 років — похилий вік.
- 75–90 років — старечий вік.
- Понад 90 років — довгожителі.

2. Біологічні етапи (Онтогенез)

З точки зору біології та онтогенезу, життя ділиться на два основні етапи:

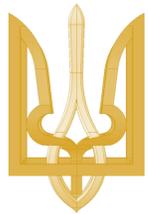
- ✓ **Ембріональний** — від зачаття до народження.
- ✓ **Постембріональний** — від народження до смерті, що **включає**:

- дорепродуктивний,
- репродуктивний
- та пострепродуктивний періоди.

або:

- дитинство: грудний вік (до 1 року),
- раннє дитинство (1–3 роки),
- дошкільний вік (3–6 років).
- шкільний вік: молодший (6/7–10/11 років) та підлітковий (11–15 років).
- юнацький вік: 15–21 рік.
- зрілість: період найвищої працездатності.

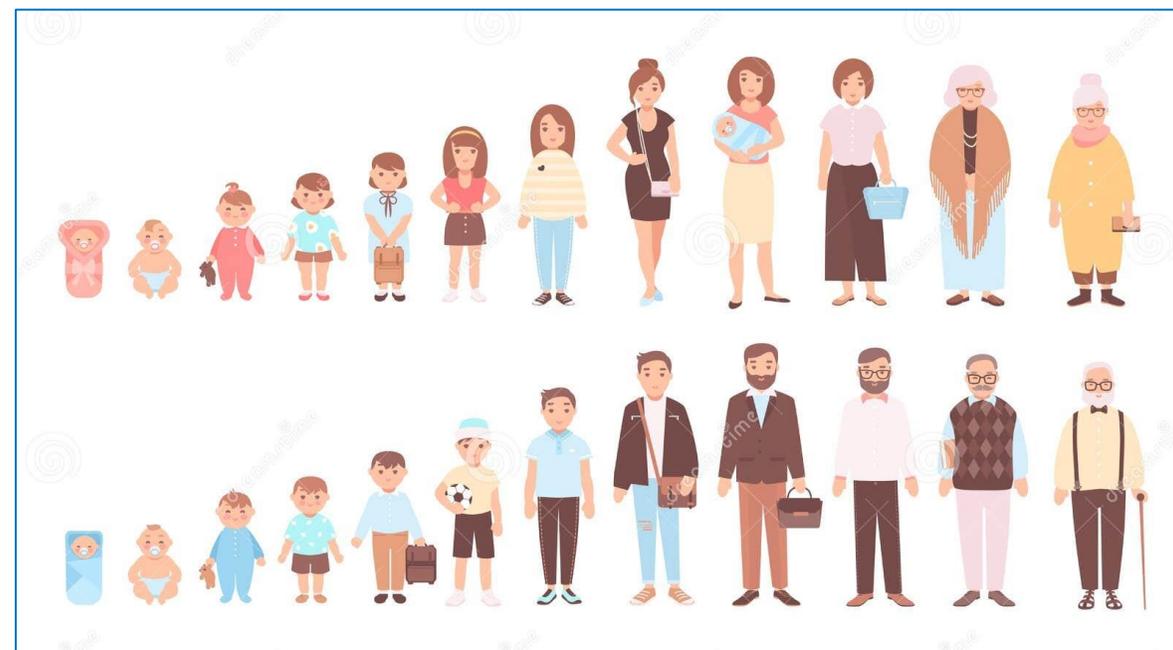
3. Психологічна періодизація

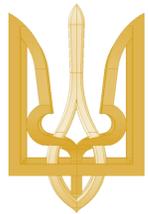
У психології розвитку виділяють детальніші етапи становлення особистості:

- ❖ Немовля та раннє дитинство (0–2 роки) — формування фундаменту особистості.
- ❖ Дошкільний вік (2–6 років).
- ❖ Молодший шкільний вік (6–12 років).
- ❖ Підлітковий вік (12–18 років) — перехід до дорослості.
- ❖ Молода дорослість (18–40 років).
- ❖ Середня дорослість (40–65 років).
- ❖ Похилий вік (від 65 років).

Психологія та педагогіка:

виділення вікових етапів розвитку особистості (дитинство, юність тощо), де **кожен період має свої специфічні психологічні новоутворення**

Основна вікова класифікація (загальна):

- ✓ Новонародженість: 1-10 днів.
- ✓ Грудний вік: 11 днів – 1 рік.
- ✓ Раннє дитинство: 1–3 роки.
- ✓ Дошкільний вік: 3–6/7 років.
- ✓ Молодший шкільний вік: 6/7–10/12 років.
- ✓ Підлітковий вік (перехідний): 10–19 років.
- ✓ Юність: 16/17–20/21 рік.
- ✓ Молодість: 18–40 років.
- ✓ Зрілий вік: 40–65 років.
- ✓ Літній вік: 65–75 років.
- ✓ Старечий вік: 75–90 років.
- ✓ Довгожителі: 90+ років.

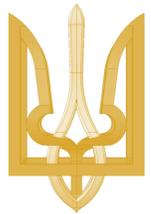

ОРЦОЯО

Ключові періоди життя
людини та їхня
характеристика

НМТ
2026

Період новонародженості (перші 10 днів).

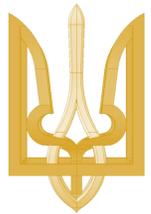

- У немовляти спостерігається непропорційна будова тіла, кістки черепа й тазові кістки незрілі, у черепі є тім'ячка, хребет — без вигинів. Починають функціонувати органи дихання, мале коло кровообігу, механізми терморегуляції, активізується імунна система, виявляються харчові рефлекси.

Грудний вік (від 10 днів до 1 року).

- У дитини збільшується ріст — у середньому на 23 - 25 см, формуються вигини хребта, з'являються молочні зуби. Формуються м'язи й з'являється потреба ходити, утворюються харчові умовні рефлекси.

Раннє дитинство (ясельний) період — період ясельного віку (1-3 роки).

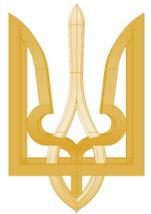

- У дитини заростають тім'ячка, змінюються пропорції тіла, уповільнюється ріст (8 - 11 см на рік), розвивається мозок, з'являються перші зуби. Відбувається поступовий перехід на спільне харчування, швидко розвиваються мова і мислення, виражені емоції.

Перше дитинство (дошкільний період) — це період дошкільного віку (з 3 до 6-7 років).

- У дошкільнят відбувається заміна молочних зубів на постійні, діти виростають на 5 - 7 см за рік. У рухах виявляється стійка узгодженість, мова пов'язується з мисленням, формуються умовні рефлексії писання, розвивається фантазія, провідною діяльністю є ігрова.

Друге дитинство — це молодший шкільний вік (від 6-7 до 10 років).

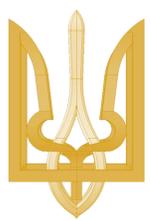

- Спостерігаються уповільнення темпів росту, розвиток опорно-м'язової системи, після 10 років зростаються кістки таза, секреція статевих гормонів сприяє появі вторинних статевих ознак. Провідна діяльність — навчання, що зумовлює розвиток розумових здібностей.

Підлітковий період — період середнього шкільного віку (11-14 років).

- У цей складний період здійснюються бурхливий розвиток всіх систем, інтенсивне статеве дозрівання, формуються вторинні статеві ознаки. Спостерігається розвиток абстрактного мислення, емоцій та виявляється психічна неврівноваженість.

Юнацький період — період старшого шкільного віку (15-17 років).

- Завершуються ріст, формування організму і статеве дозрівання.

Зрілий вік – 21 рік

Перший період зрілого віку - до 35 років. Це найпродуктивніший період у житті людини. У цей період людина здебільшого створює сім'ю, народжує і виховує дітей.

Зрілий вік настає у віці 21 року.
Перший період віку (до 35 років)

- є найпродуктивнішим періодом у житті людини.

Зрілий вік Другий період зрілого віку (від 35 до 60 років)

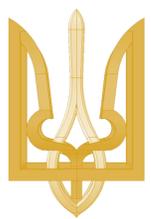

- є періодом реалізації людиною своїх можливостей. Досить високі фізичні можливості поєднуються з багатим досвідом і дозволяють досягати найвищих результатів. У кінці періоду спостерігається поступове згасання функцій репродуктивної системи.

Похилий вік починається з 61 року в чоловіків і з 56 років у жінок.

- Стан організму суттєво залежить від особливостей життя, яке людина вела в попередні періоди. Репродуктивні функції у чоловіків продовжують згасати, у жінок припиняються взагалі.

Старечий вік починається в 75-90 років.

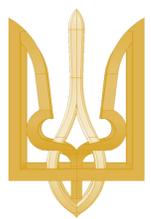

- В організмі відбуваються структурні, функціональні та біохімічні зміни, які значною мірою обмежують його **МОЖЛИВОСТІ**

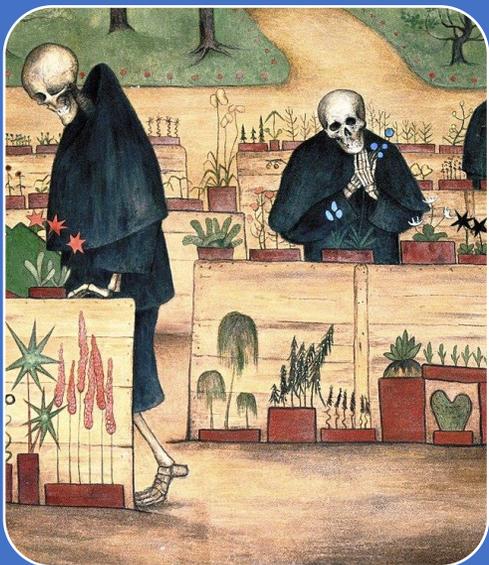
Довгожителство — більше ніж 90 років.

- В організмі тривають структурні, функціональні та біохімічні зміни, які обмежують його **МОЖЛИВОСТІ**.

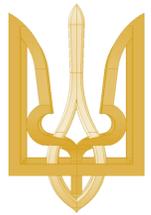

Смерть.

- завершальний етап онтогенезу. У людини розрізняють смерть біологічну (природну), що настає в результаті старіння організму, і патологічну (передчасну) — результат хворобливого стану організму, ураження життєво важливих органів. Передчасна смерть може бути наслідком нещасного випадку

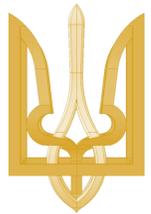
Можлива більш детальна характеристика окремого періоду

Зрілий вік (середня дорослість, **прибл. 40–65 років**) — це період найвищого особистісного, професійного та інтелектуального розвитку, що характеризується

- ✓ стабільністю,
- ✓ відповідальністю
- ✓ та переоцінкою цінностей.

Основні риси:

- стабілізація кар'єри,
- виховання дітей,
- турбота про здоров'я та високий рівень самосвідомості.

Основні характеристики зрілого віку:

Соціально-психологічні особливості:

- ❑ **Відповідальність та зрілість:** Людина бере на себе відповідальність за своє життя, родину та професійну діяльність.
- ❑ **Самореалізація:** Активний пошук свого призначення, прагнення залишити слід (генеративність за Е. Еріксоном), передача досвіду молодшому поколінню.
- ❑ **Переоцінка цінностей:** Часто виникає криза середнього віку (40–45 років), що призводить до зміни пріоритетів — з матеріальних досягнень на духовні, особистісні, здоров'я та спілкування.

Інтелектуальний розвиток:

- ❑ **Гнучкість мислення:** Попри можливе зниження швидкості реакцій, ефективність мислення, вміння аналізувати та приймати рішення досягають піка.
- ❑ **Мудрість:** Нагромаджений досвід дозволяє краще розуміти складні ситуації.

Фізіологічні зміни:

- ❑ **Інволюційні процеси:** Починається поступове зниження біологічних функцій, старіння організму.
- ❑ **Турбота про здоров'я:** Стає пріоритетною через появу хронічних хвороб або фізичних обмежень.

Соціальна роль:

- ❑ **«Сендвіч-покоління»:** Одночасна турбота про дітей, які дорослішають, та батьків, які старіють.
- ❑ **Професіоналізм:** Найвищий рівень професійної компетентності.

Зрілість — це час, коли людина свідомо керує своїм часом та енергією, обираючи шлях, що відповідає її внутрішнім цінностям.

ОРЦОЯО

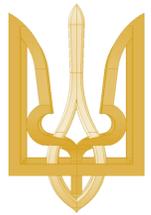
8 стадій психосоціального
розвитку

Еріка Еріксона

НМТ

2026

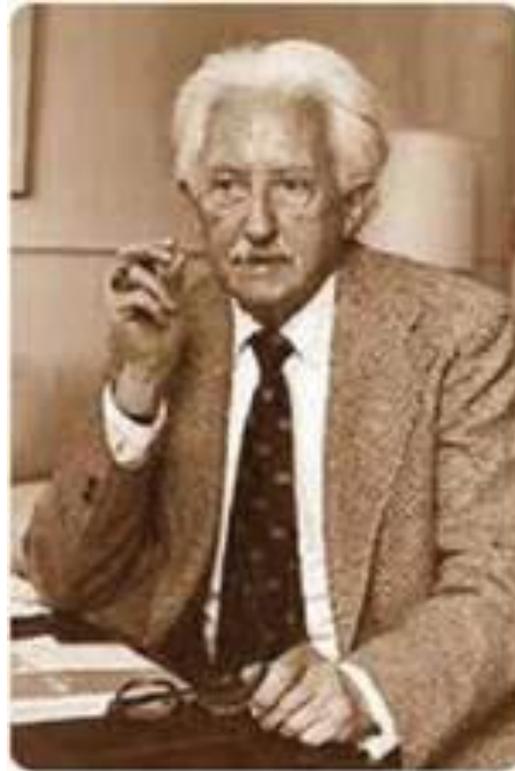

Окремо виділяють 8 стадій

Еріка Еріксона,

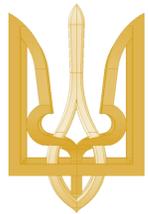
де кожен період характеризується певною психосоціальною кризою (наприклад, «довіра проти недовіри» або «цілісність проти відчаю»).

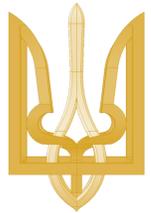
8 стадій психосоціального розвитку **Еріка Еріксона** описують формування особистості протягом усього життя через вирішення **8 основних криз**.

Успішне подолання кожної стадії формує позитивні якості (чесноти), а невдача — призводить до психологічних труднощів, впливаючи на наступні етапи.

Теорія підкреслює вплив соціального оточення та культури на формування особистості, а не лише біологічні чинники.

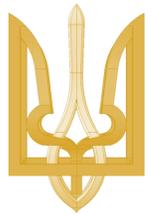
№ з/п	Стадії психосоціального розвитку за Еріком Еріксоном	Вік	Ключові особливості
1	Базова довіра проти недовіри	0–1 рік	Формується надія та впевненість у світі через турботу
2	Автономія проти сорому та сумнівів	1–3 роки	Розвиток самоконтролю та волі
3	Ініціатива проти провини	3–6 років	Формування мети, активності та планування
4	Працьовитість (компетентність) проти неповноцінності	6–12 років	Формування впевненості у своїх здібностях.
5	Ідентичність проти рольової плутанини	12–19 років	Пошук свого «Я», вірність собі
6	Близькість (інтимність) проти ізоляції	20–25 років	Здатність до кохання та глибоких стосунків
7	Продуктивність (плідність) проти застою	26–64 роки	Турбота про наступне покоління та творча самореалізація.
8	Цілісність Его проти відчаю	від 65 років	Прийняття свого життя, мудрість

Знаючи ключові етапи (періоди) життя людини, їх характеристики, хронологічні рамки можна уявити, що відбувалося з людиною у певний період її життя (або роки), наприклад:

- ✓ у молодшому шкільному віці: 6/7–10/12 років.
- ✓ у підлітковому віці (перехідний): 10–19 років.
- ✓ в юності: 16/17–20/21 рік
- ✓ у молодості: 18–40 років
- ✓ у зрілому віці: 40–65 років.

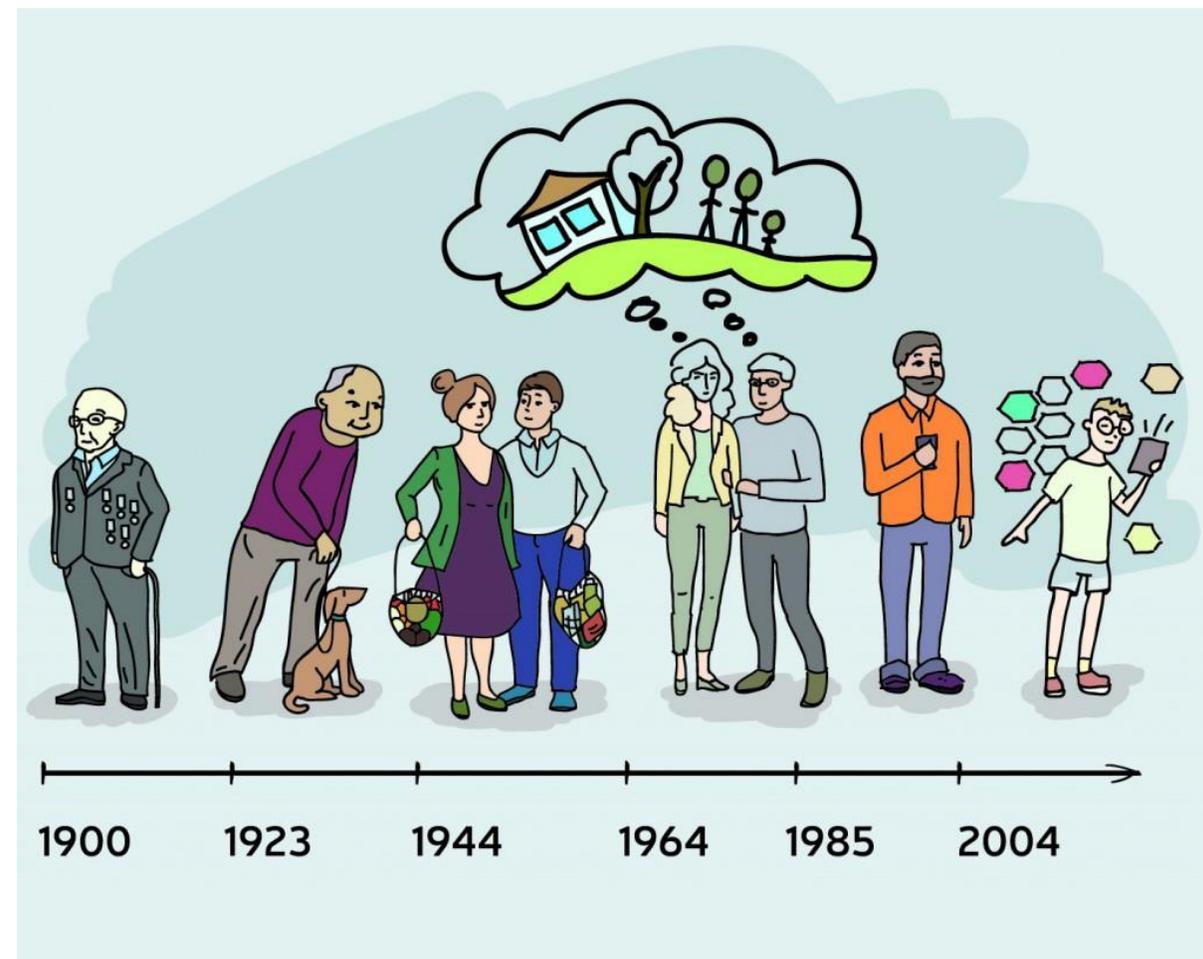

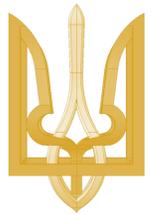

**Можна поставити питання,
пов'язані з історією,
наприклад: які події
відбувалися в світі, в Україні
у ті час, коли:**

- народився Ваш дідусь?
- народилися Ви?

**Скільки років було бабусі,
коли Гітлер напав на
СРСР?.....**

А це коли було?

- Я у зрілому віці?
- Коли я був ще підлітком?
- Мій дідусь був уже в похилому віці?.....

Подібний підхід можна застосувати й до вивчення історії України

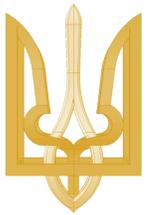

ОРЦОЯО

Періодизація в історії

НМТ 2026

Основні підходи та типи періодизації:

Лінійна (хронологічна):

- Стародавній світ (до V ст.),
- Середньовіччя (V-XV ст.),
- Новий час (XVI-XIX ст.),
- Новітня історія (XX-XXI ст.).

Археологічна: ґрунтується на матеріалах знарядь праці

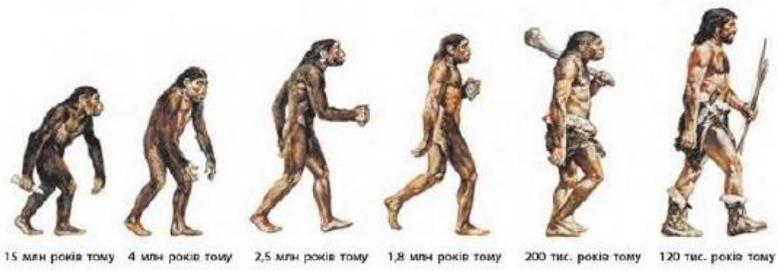
- кам'яний вік
- бронзовий вік
- залізний вік

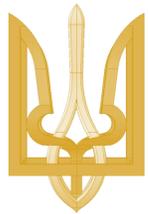
Формаційна (марксистська): базується на зміні суспільно-економічних формацій

- первісна
- рабовласницька
- феодальна
- капіталістична
- комуністична

Цивілізаційна: виокремлює локальні цивілізації з унікальними:

- культурою
- релігією
- географією

Основні наукові підходи до періодизації:

Цивілізаційний підхід:

Історія розглядається як розвиток окремих цивілізацій (культурно-історичних типів).

□ Критеріями є духовна культура, релігія, спосіб життя та самобутність народів.

Формаційний підхід: Головний критерій — спосіб виробництва та економічні відносини

Базується на вченні К. Маркса про зміну суспільно-економічних формацій

первіснообщинна

рабовласницька

феодальна

капіталістична

комуністична

Всесвітньо-історична періодизація (лінійна):

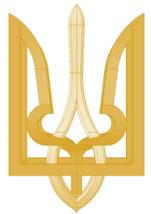
Поділяє історію людства на великі загальноприйняті епохи:

• Стародавній світ (від появи людини до V ст. н.е.)

• Середні віки (V — кінець XV ст.)

• Новий час (кінець XV — початок XX ст.)

• Новітня історія (від 1914 р. до сьогодення)

Приклад періодизації історії України:

□ Стародавня історія: від появи людей до V ст. н.е.

□ Середньовіччя: V-XV ст. (*Русь-Україна, Литовсько-Руська держава*)

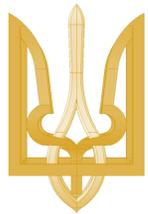
□ Ранньомодерний час: XVI-XVIII ст. (*Козацька ера, Гетьманщина*)

□ Модерний час: XIX ст. (*період бездержавності у складі імперій, національне відродження*)

□ Новітня історія: XX-XXI ст. (*боротьба за незалежність, УНР, Радянська Україна, Незалежна Україна*)

Спеціальні методи періодизації:

Археологічний: заснований на зміні матеріалів для виготовлення знарядь праці

кам'яна
доба

бронзова
доба

залізна
доба

Антропологічний:

Орієнтований на етапи біологічної еволюції людини

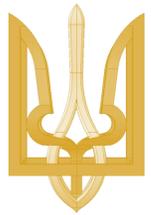

ОРЦОЯО

Антропологічна
періодизація
історії

НМТ
2026

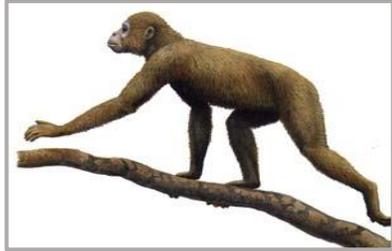

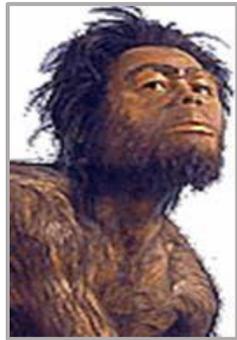
Основні етапи антропологічної періодизації:

- Проконсул (близько 20 млн років тому) — рання форма людиноподібних мавп.
- Рамапітек (з 14–15 млн років тому).
- Дріопітек (з 9–10 млн років тому).
- Австралопітек (південна мавпа, 3–5 млн років тому) — перехідна форма до прямоходіння.
- Homo habilis (людина вміла, з 2,5 млн років тому) — початок виготовлення знарядь праці.
- Homo erectus (людина прямостояча, архантроп, з 1,5 млн років тому).
- Неандерталець (палеоантроп, 150–40 тис. років тому) — давня людина.
- Homo sapiens (людина розумна, кроманьйонець, неоантроп, з 40 тис. років до н. е.) — сучасний тип людини.

Ця періодизація зосереджена на біологічних змінах, на відміну від археологічної (за матеріалами знарядь) або хронологічної (за подіями).

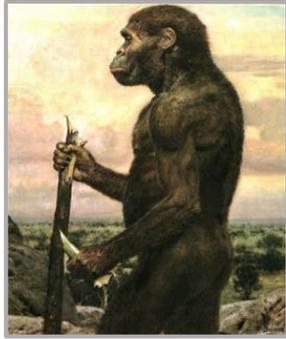
Проконсул - з 20 млн. років; рід приматів епохи міоцена, який існував 17 — 21 млн років тому в Африці. Проконсул в Кенії – найдавніша форма людиноподібних мавп – отримав свою назву від імені шимпанзена прізвисько Консул, який жив у лондонському зоопарку

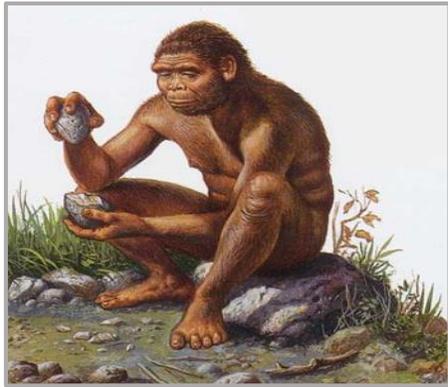
Рамапітеки, що замінили дріопітеків і проіснували майже 10 мільйонів років, були названі так на честь кістково-хрящового божества Рами (Індія).

Дріопітеки («деревні мавпи» (дріо означає «дерево», а пітек - «мавпа»)) жили на півдні Азії, півдні Європі, в Африці більше ніж 15 мільйонів років тому. По розмірах вони були приблизно із сучасних павіанів або шимпанзе.

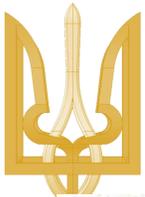
Австралопітек (південна мавпа) - з 3-5 млн. років тому

Homo habilis (людина вміла) - з 2,5 млн. років тому

Homo erectus (людина прямостояча або архантроп (найдавніша людина))- з 1,5 млн. років тому

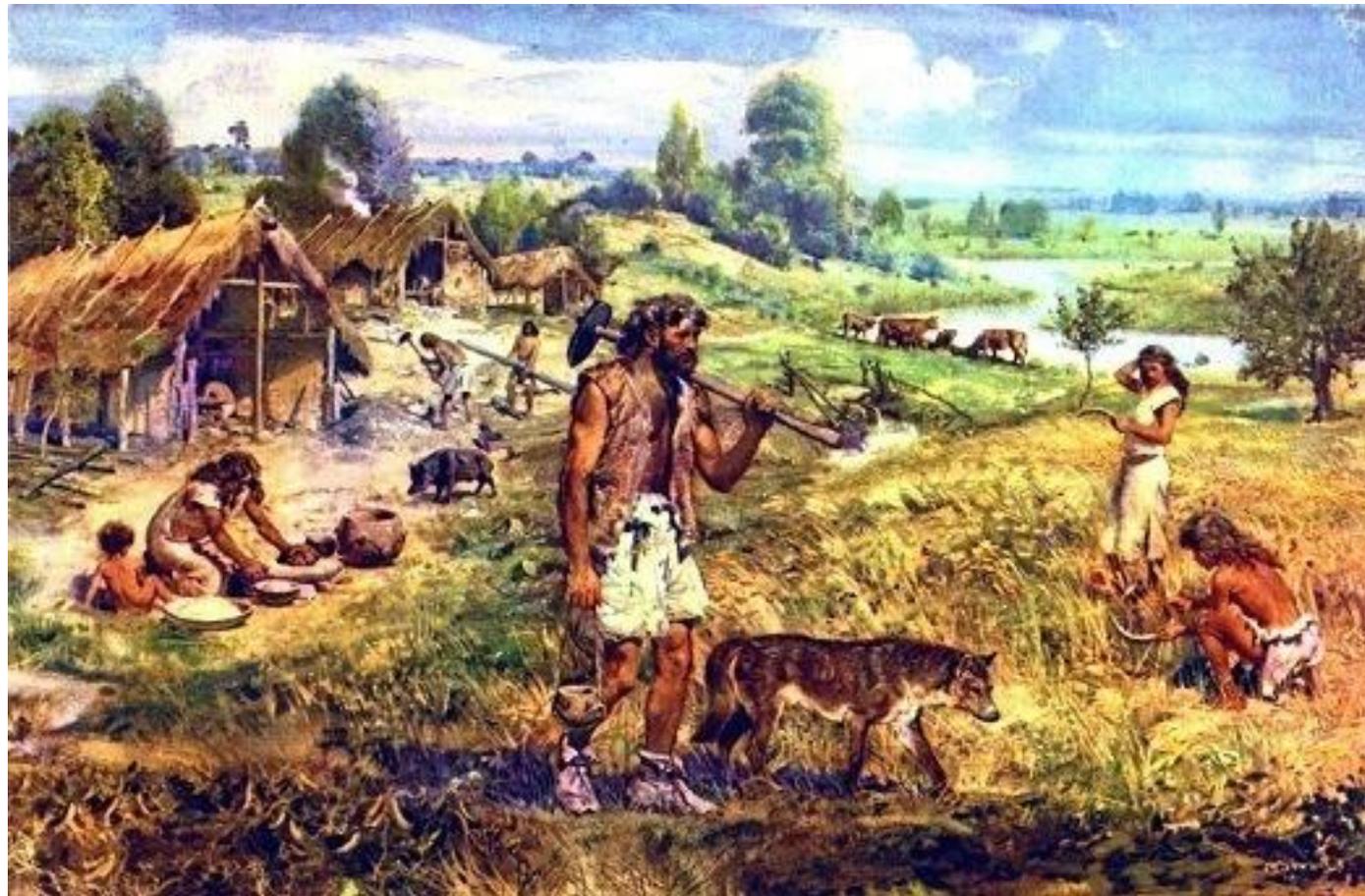
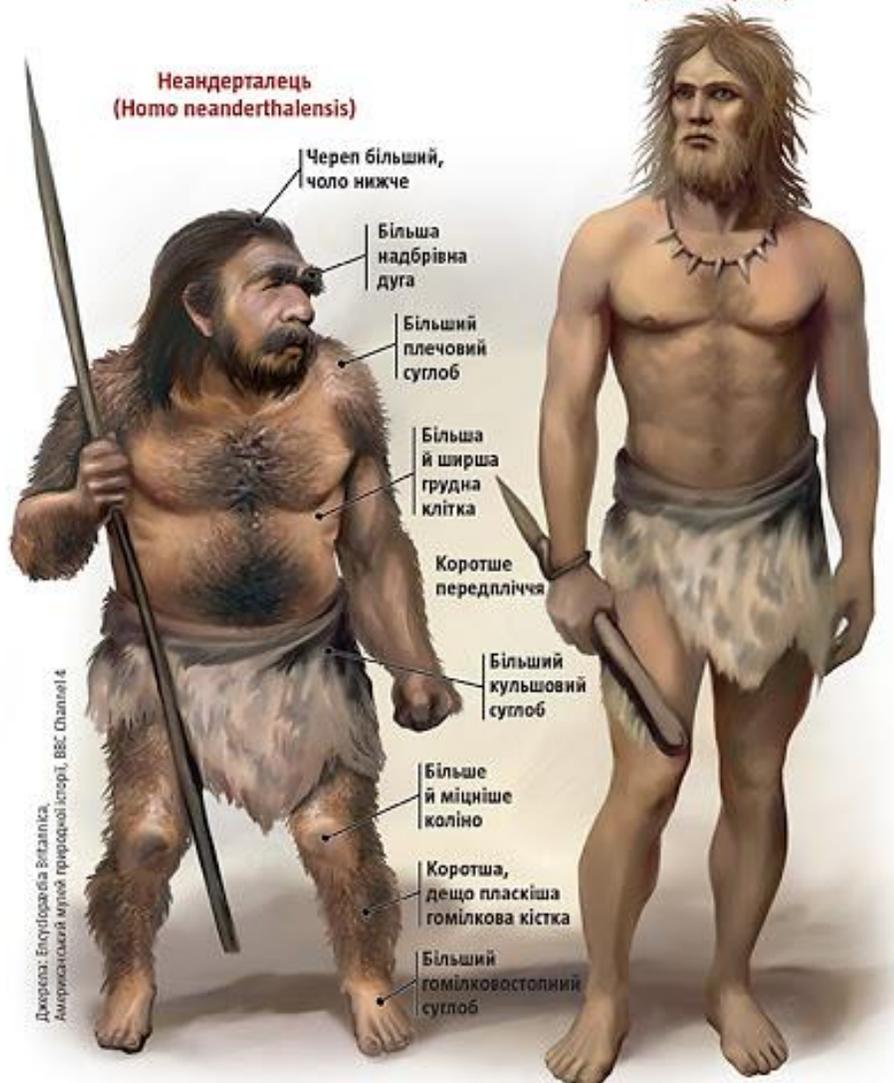

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

НЕАНДЕРТАЛЬЦІ Й ЛЮДИ
Що між ними відмінного

Людина розумна
(Homo sapiens)

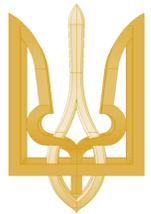

ОРЦОЯО

Сучасна періодизація історії
України базується на
поєднанні цивілізаційного та
державотворчого підходів

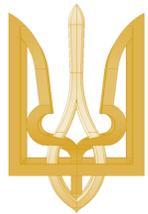
НМТ
2026

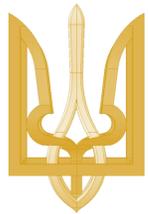

Історію України традиційно поділяють на кілька ключових етапів, кожен з яких визначався формою державності та зовнішньополітичними викликами:

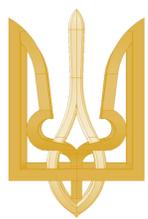
№ з/п	Назва періоду	Хронологічні рамки періоду	ХАРАКТЕРИСТИКА ПЕРІОДУ	Основні події
1	Давня історія та Античність	до IX ст.	Заселення українських земель первісними людьми, розвиток землеробських (Трипільська культура) та кочових (кіммерійці, скіфи, сармати) спільнот.	Велика грецька колонізація Північного Причорномор'я, Велике переселення народів та формування слов'янських племен.
II	Княжа доба: Київська Русь та Галицько-Волинська держава	IX – середина XIV ст.	Період розквіту середньовічної української державності з центром у Києві. Прийняття християнства князем Володимиром (988 р.).	Розквіт за Ярослава Мудрого, феодална роздробленість та монгольська навала (1240 р.), що призвела до занепаду Києва та перенесення центру державності на захід.

№ з/п	Назва періоду	Хронологічні рамки періоду	ХАРАКТЕРИСТИКА ПЕРІОДУ	Основні події
III	Литовсько-Польська доба	середина XIV – середина XVII ст.	Входження українських земель до складу Великого князівства Литовського (руська мова та право залишалися панівними) та пізніше — Речі Посполитої після Люблінської унії 1569 року.	Виникнення козацтва як нової соціальної та військової сили.
IV	Козацька доба та Гетьманщина	середина XVII – XVIII ст.	Боротьба за незалежність під проводом Богдана Хмельницького (Визвольна війна 1648–1657 рр.) та створення козацької держави — Війська Запорозького.	Поступова втрата автономії через тиск Російської імперії, ліквідація Гетьманщини (1764 р.) та Запорозької Січі (1775 р.).

№ з/п	Назва періоду	Хронологічні рамки періоду	ХАРАКТЕРИСТИКА ПЕРІОДУ	Основні події
V	Українські землі у складі імперій	XIX – початок XX ст.	Відсутність власної держави; поділ територій між Російською та Австро-Угорською імперіями.	Українське національне відродження («Енеїда» Котляревського, творчість Шевченка, діяльність «Руської трійці»), розвиток капіталізму та промисловості.
VI	Українська революція та радянський період	1917 – 1991 рр.	Спроба відновлення незалежності (УНР, ЗУНР) у 1917–1921 рр. та подальше тривале перебування у складі СРСР.	Голодомор 1932–1933 рр., Друга світова війна (1939 – 1945 рр.), повоєнна відбудова та період «застою».

№ з/п	Назва періоду	Хронологічні рамки періоду	ХАРАКТЕРИСТИКА ПЕРІОДУ	Основні події
VII	Незалежна Україна	з 1991 р.	Відновлення суверенітету 24 серпня 1991 року, розбудова демократичних інститутів та ринкової економіки.	Помаранчева революція (2004 р.), Революція Гідності (2013–2014 рр.), початок російської агресії (20 лютого 2014 р.) та повномасштабне вторгнення (24 лютого 2022 р.)

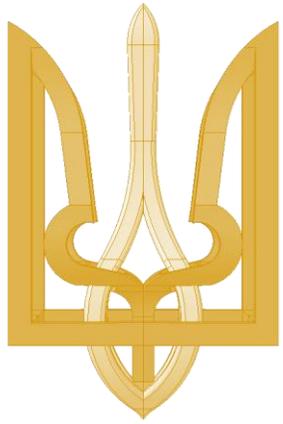

ОРЦОЯО

Використання
Програми ЗНО з історії
у якості періодизації

НМТ
2026

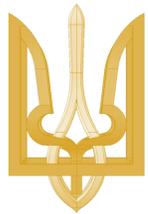

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

**Курс відповідає програмі ЗНО з історії України, затвердженій
Наказом Міністерства освіти і науки України від 26.06.2018 р.**

№ 696

Вимоги програми (2018 р.)

Результати навчально-пізнавальної діяльності (2018 р.)

Знає:

Дати періодів

значення понять і термінів

історично-культурні пам'ятки

Уміє:

встановлювати

визначати

розпізнавати

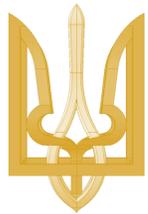
характеризувати

пояснювати

візуально розпізнавати та характеризувати

сприймати та інтерпретувати

**Хронологічна
компетентність**

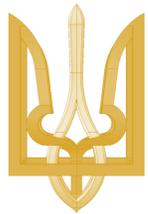
**Просторова
компетентність**

**Логічна
компетентність**

Програма 2026
ЕЛЕМЕНТИ ІСТОРИЧНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ:

**Інформаційна
компетентність**

**Аксіологічна
компетентність**

Щоб визначити відповіді до наведеного історичного тексту у тестовому завданні слід вміти:

визначати, до якого періоду відносяться:

- ✓ зазначені у тексті історичні постаті,
- ✓ описані у завданні події
- ✓ зображення археологічних пам'яток
- ✓ наведені терміни і поняття тощо

знати:

- ✓ хронологічні рамки цього періоду
- ✓ загальну характеристику цього періоду
- ✓ основні дати і події, надані у Програмі
- ✓ визначення понять і термінів

уміти:

Працювати з картосхемами

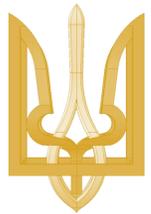
Сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела

Візуально розпізнавати історично-культурні пам'ятки тощо

Програма ЗНО/НМТ з історії України у кожному періоді вказує:

- назву періоду історії, його хронологічні рамки,
- загальну характеристику періоду,
- основні події періоду з датами,
- перелік персоналій (історичних постатей),
- поняття, терміни, які стосуються періоду,
- перелік архітектурних пам'яток цього періоду,
- що конкретно уміти розпізнавати на картосхемі,
- що визначати і пояснювати,
- що візуально розпізнавати,
- що сприймати та інтерпретувати,
- що розрізняти (причини, привід і передумови),
- що встановлювати (наслідки, результати, масштаб тощо)

І як не парадоксально, все це можна визначити, засвоївши Програму ЗНО/НМТ 2018 року з історії України

Послідовність підготовки до ЗНО з використанням Програми

З'ясуємо, яким чином знання та уміння пов'язані зі ЗМІСТОМ, коригуємо їх у відповідності до вимог Програми

Спочатку знайомимося зі змістом розділу Програми та знаходимо відповідні тексти у підручнику або Інтернеті для вивчення

1. Вступ до історії України

Результати навчально-пізнавальної діяльності

Зміст історії України

Учень/учениця

знає:

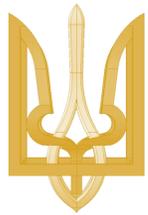
- значення понять і термінів: «історія», «історія України», «хронологія», «історичне джерело», «археологія», «цивілізація».

Уміє:

- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;
- пояснювати сутність історії України як науки;
- розпізнавати на картосхемі територіальні межі України;
- характеризувати різновидові джерела з історії України;
- визначати основні загальноусталені періоди історії України.

Історія України як наука.
Періодизація історії України.
Джерела з історії України:
речові, усні, писемні, візуальні.

Приклад роботи з Програмою (розділ 4 – загальний вигляд)

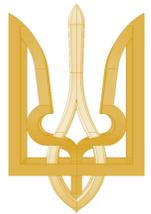

4. Королівство Руське (Галицько-Волинська держава). Монгольська навала
Результати навчально-пізнавальної діяльності

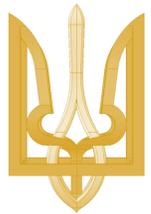
Учень/учениця повинні знати:	Зміст історії України
<ul style="list-style-type: none"> • дати народження: 1199 р. – створення Галицько-Волинської держави; 1213 р. – битва біля р. Каїш; 1238-1264 рр. – правління Данила Романовича; 1240 р. – захоплення м. Київ монголами; 1240 р. – битва біля м. Ярослав; перемога Данила Романовича в Золоту Орду; 	<ul style="list-style-type: none"> Об'єднання Галицького та Волинського князівств. Розбудова Галицько-Волинської держави (королівства Руського) в 1238-

З оригіналом згідно

<p>1253 р. – коронування Данила Романовича;</p> <ul style="list-style-type: none"> • переманити Романа Мстиславовича, Данила Романовича (короля Данила), Лева Даниловича, Юрія I Львовича, Юрія II Болеслава; • визначити поняття і терміни: «князь», «князівство»; • історико-культурні пам'ятки: Успенський собор у м. Володимир – 1160 р., сучасний вигляд; церква святого Пантелеймона поблизу м. Галич – кінець XII ст.; Холмська ікона Богородиці – XII ст.; Дорогобузька ікона Богородиці – остання третина XIII ст. • встановити та групувати вказані дати відносно до подій, явищ, процесів; співвіднести дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події – з явищами, процесами; висловити послідовність історичних подій, явищ, процесів; • визначити правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; • розповісти на картосхемі королівство Руське (Галицько-Волинська держава) за правління Романа Мстиславовича та Данила Романовича; вказати походження монголів на південно-західні землі Русі; • характеризувати розвиток політичного, соціального і господарського життя королівства Руського (Галицько-Волинської держави), залежність українських князівств від Золотої Орди, наслідки золотоординського панування; діяльність вказаних історичних діячів; • визначити передумови, особливості та значення утворення королівства Руського (Галицько-Волинської держави), особливості золотоординського панування на південно-західних землях Русі; • сприймати та інтерпретувати різномовні історичні джерела, що стосуються теми; • візуально розповісти та характеризувати вказані історико-культурні пам'ятки. 	<p>1264 рр. Монгольська навала на південно-західні землі Русі. Королівство Руське (Галицько-Волинська держава) за нападів Данила Романовича. Суспільно-політичне та господарське життя. Культура й духовність.</p>
--	--

Назву розділу «Королівство Руське ...»	Зміст правої колонки	Зміст лівої колонки (фактичний матеріал)
<p>можна уявити як</p> <p>назву періоду історії України, хронологічні рамки якого охоплюють 1199 – 1349 рр.</p>	<p>можна уявити як характеристику цього періоду:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ «Об'єднання Галицького та Волинського князівств. Розбудова Галицько-Волинської держави (<i>королівства Руського</i>) в 1238 – 1264 рр. ☐ Монгольська навала на південно-західні землі Русі. Королівство Руське (Галицько-Волинська держава) за нащадків Данила Романовича. ☐ Суспільно-політичне та господарське життя. ☐ Культура й духовність» 	<p>уявляє собою перелік:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ історичних подій, персоналій, понять і термінів, історично-культурних пам'яток; ☐ умінь, якими має володіти вступник: <ul style="list-style-type: none"> ✓ встановлювати, ✓ групувати, ✓ співвідносити, ✓ визначати, ✓ розпізнавати, ✓ характеризувати, ✓ сприймати та інтерпретувати, ✓ візуально розпізнавати

Дати подій:

Персоналії

Значення понять і термінів:

Тема 4. Королівство Руське (Галицько-Волинська держава). Монгольська навала

1199 р. - утворення Галицько-Волинської держави
 1223 р. – битва біля р. Калка;
 1238 - 1264 рр. – правління Данила Романовича
 1240 р. - захоплення Києва монголами
 1245 р. - битва під м. Ярослав; поїздка Данила Романовича у Золоту Орду
 1253 - коронування Данила Романовича

Роман Ростиславович,
 Данило Романович
 (король Данило),
 Лев Данилович,
 Юрій I Львович,
 Юрій II Болеслав

«ярлик»,
 «баскак»

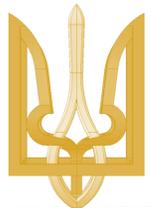
**Фактичний матеріал
 Програми**

Історично-культурні пам'ятки:

17. Успенський собор у м. Володимир – 1160 р., сучасний вигляд
18. Церква святого Пантелеймона поблизу м. Галич - кінець XII ст.
19. Холмська ікона Богородиці - XII ст.
20. Дорогобузька ікона Богородиці - остання третина XIII ст.

Розпізнавати на картосхемі:

13. Галицько-Волинську державу за правління Романа Мстиславича.
14. Королівство Руське за правління Данила Романовича.
15. Напрямки походів монголів на південно-західні землі Русі.

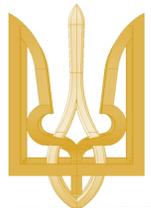
Розподіл тем Програми ЗНО (НМТ) за періодами історії України

Період в історії України

1. Вступ до історії України

Відповідні питання (характеристика періоду)

1. Історія України як наука.
Ю Періодизація історії
України. Джерела з історії
України: речові, усні,
писемні, візуальні

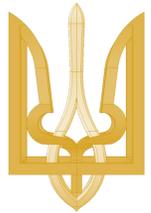

Період в історії України

2. Стародавня історія (від найдавніших часів до V ст)

Відповідні теми Програми ЗНО (характеристика періоду)

2. Поява та розселення людей на території України.
Заняття привласнювального господарства.
Неолітична революція.
Поширення землеробства й скотарства на землях України. Ремесла. Трипільська і середньостогівська археологічні культури.
Кочовики раннього залізного віку. Заснування античних міст-колоній у Північному Причорномор'ї та в Криму. Велике переселення народів. Перші писемні згадки про давніх слов'ян (венедів, антів, склавинів). Велике розселення слов'ян. Історичні витoki українського народу.

Період в історії України

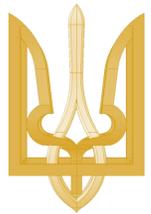
2. Середньовіччя (V-XV ст.)

Відповідні теми Програми ЗНО (характеристика періоду)

3. Русь-Україна (Київська держава)

4. Королівство Руське (Галицько-Волинська держава). Монгольська навала

5. Руські удільні князівства у складі іноземних держав у другій половині XIV – першій половині XVI ст. Кримське ханство

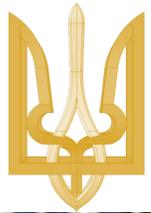

Період в історії України

3. Ранньомодерн ий або Ранній новий час (XVI-XVIIIст.)

Відповідні теми Програми ЗНО (характеристика періоду)

6. Українські землі у складі Речі Посполитої в другій половині XVI ст.
7. Українські землі у складі Речі Посполитої в першій половині XVII ст.
8. Національно-визвольна війна українського народу середини XVII ст.
9. Козацька Україна наприкінці 50-80-х рр. XVII ст.
10. Українські землі наприкінці XVII – першій половині XVIII ст.
11. Українські землі в другій половині XVIII ст.

Період в історії України

4. Модерний або Новий час (XIX ст.)

Відповідні теми Програми ЗНО (характеристика періоду)

12. Українські землі у складі Російської імперії наприкінці XVIII – в першій половині XIX ст.

13. Українські землі у складі Австрійської імперії наприкінці XVIII – в першій половині XIX ст.

14. Культура України кінця XVIII – першої половини XIX ст.

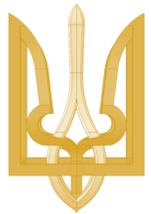
15. Українські землі у складі Російської імперії в другій половині XIX ст.

16. Українські землі у складі Австро-Угорщини в другій половині XIX ст.

17. Культура України в другій половині першої половини XIX – на поч. XX ст.

18. Українські землі у складі Російської імперії в 1900-1914 рр.

19. Українські землі у складі Австро-Угорщини в 1900-1914 рр.

Період в історії України

5. Новітня історія (XX-XXI ст.)

- 10 клас

Відповідні теми Програми ЗНО (характеристика періоду)

20. Україна в роки Першої світової війни

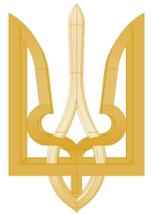
21. Початок Української революції

22. Розгортання Української революції. Боротьба за відновлення державності

23. Встановлення комуністичного тоталітарного режиму в Україні

24. Утвердження більшовицького тоталітарного режиму в Україні

25. Західноукраїнські землі в міжвоєнний період

Період в історії України

5. Новітня історія (XX-XXI ст.)

- 11 клас

Відповідні теми Програми ЗНО (характеристика періоду)

26. Україна в роки Другої світової війни

27. Україна в перші повоєнні роки (відбудова)

28. Україна в умовах десталінізації («відлига»)

29. Україна в період загострення кризи радянської системи («застій»)

30. Відновлення незалежності України («перебудова», суверенітет)

31. Становлення України як незалежної держави

32. Творення нової України

ОРЦОЯО

Навчальний матеріал на сайті ОРЦОЯО

<https://test-center.od.ua/>

НМТ
2026

У розділі ЗНО/НМТ:
Підготовка до НМТ (історія
України)

Недолік Програми полягає в тому, що в ній:

- назви понять і термінів подаються без визначень до них;
- не надано зображень історично-культурних пам'яток;
- відсутні зображення історичних постатей для візуального розпізнавання;
- не зовсім зручно користуватися фактичним матеріалом (подіями та датами до них)

Цю проблему ми вирішили,
розмістивши відповідний матеріал

на сайті ОРЦОЯО

<https://test-center.od.ua/>

у розділі ЗНО/НМТ

ОДЕСЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ
Odesa Regional Center for Education Quality Assessment

Головна ЗНО/НМТ ЄВІ/ЄФВВ/ЄВВ Сертифікація вчителів Мониторингові дослідження Інформація / Контакти

Останні новини Вітаємо на сайті Одеського РЦОЯО!

СЕРТИФІКАЦІЯ
Сертифікація-2026: матеріали незалежного тестування

Всі новини

Яка кількість предметів для проходження НМТ-2026?

НМТ-2026 складатиметься з 4 предметів.
Обов'язкові предмети (3):

- українська мова;
- математика;
- історія України;

НМТ 2026 КАЛЕНДАР

Яка кількість предметів для проходження НМТ – 2026?

» НМТ-2026 складатиметься з 4 предметів.

Обов'язкові предмети (3):

- українська мова;
- математика;
- історія України;

Предмет на вибір (1) з переліку: українська література, англійська мова, іспанська мова, німецька мова, французька мова, біологія, географія, фізика, хімія.

Яким є час проходження НМТ?

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

МАТЕМАТИКА

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

- Перелік тем Програми ЗНО національного мультипредметного тесту з історії України
- Програма з історії України для підготовки до НМТ
- Загальна характеристика сертифікаційної роботи НМТ (частина «Історія України»)
- Демонстраційний варіант тесту з історії України НМТ
- НМТ Значення понять і термінів
- НМТ Пам'ятки архітектури
- НМТ Персоналії для візуального розпізнавання
- НМТ Список-персоналій не для візуального розпізнавання
- НМТ Фактичний матеріал з Програми ЗНО
- Використання методу періодизації у процесі підготовки до НМТ

Визначення до понять і термінів, які є у Програмі

Історичні джерела

все, що було створено
людським
суспільством і дійшло
до нас у вигляді
предметів матеріальної
культури, пам'ятників
писемності,
світогляду, моралі,
звичаїв, мови

Археологія

наука, що досліджує
речові (матеріальні)
пам'ятки та
реконструює за ними
стародавню історію
людства

Цивілізація

стадія розвитку
людського суспільства,
наступна після
первісності, за якої
виникають міста,
писемність, нерівність
між людьми та
держави

**Матеріал
Програми для
візуального
розпізнавання
історично-
культурних
пам'яток**

5. Херсонес Таврійський. Сучасний вигляд

Херсонес Таврійський був заснований 422–421 рр. до н. е. грецькими вихідцями з Гераклеї Понтійської як грецька колонія на північному узбережжі Чорного моря

2. Петро Кононович Конашевич-Сагайдачний (бл. 1582-10 квітня (20 квітня) 1622)

Матеріал
Програми для
візуального
розпізнавання

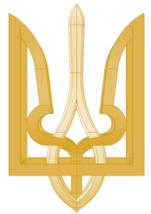

Український полководець та
політичний діяч,
гетьман реєстрового
козацтва, кошовий отаман
Запорізької Січі.

Очолював походи українських
козаків до Криму і Туреччини
1614, 1615, 1616 та 1620 рр.
1621 р., проти Московського
царства (1617-18 рр.)

Герой битви за Хотин –
останньої в житті гетьмана.

Фактичний матеріал Програми

Дати подій:	Персоналії	Значення понять і термінів:
Тема 4. Королівство Руське (Галицько-Волинська держава). Монгольська навала		
<p>1199 р. - утворення Галицько-Волинської держави</p> <p>1223 р. – битва біля р. Калка;</p> <p>1238 - 1264 рр. – правління Данила Романовича</p> <p>1240 р. - захоплення Києва монголами</p> <p>1245 р. - битва під м. Ярослав; поїздка Данила Романовича у Золоту Орду</p> <p>1253 - коронування Данила Романовича</p>	<p>Роман Ростиславович, Данило Романович (король Данило), Лев Данилович, Юрій I Львович, Юрій II Болеслав</p>	<p>«ярлик», «баскак»</p>
Історично-культурні пам'ятки:		
<p>17. Успенський собор у м. Володимир – 1160 р., сучасний вигляд</p> <p>18. Церква святого Пантелеймона поблизу м. Галич - кінець XII ст.</p> <p>19. Холмська ікона Богородиці - XII ст.</p> <p>20. Дорогобузька ікона Богородиці - остання третина XIII ст.</p> <p style="text-align: center;">Розпізнавати на картосхемі:</p> <p>13. Галицько-Волинську державу за правління Романа Мстиславича.</p> <p>14. Королівство Руське за правління Данила Романовича.</p> <p>15. Напрямки походів монголів на південно-західні землі Русі.</p>		

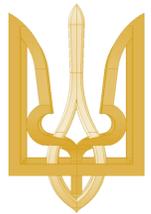

ОРЦОЯО

Використання системи Блума для
формування і впорядкування
навчальних цілей перевірте
рівень Вашої підготовки
(*Таксономія Блума*)

НМТ
2026

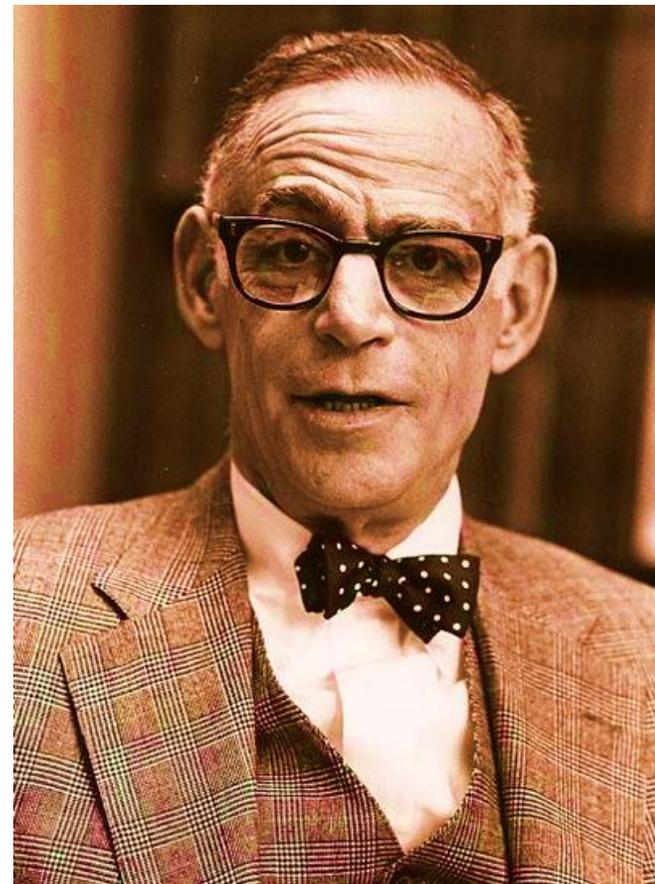

Таксономія Блума — це ієрархічна модель освітніх цілей, розроблена Бенджаміном Блумом у 1956 році, що **класифікує когнітивні процеси від простих до складних:**

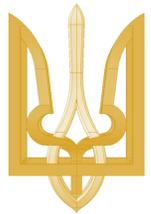
- знання,
- розуміння,
- застосування,
- аналіз,
- синтез (створення)
- оцінка.

Вона допомагає педагогам:

- структурувати навчання,
- формулювати чіткі цілі,
- створювати завдання
- та розвивати критичне мислення.

Бенджамін Блум
(психолог США)
(1913 – 1999)

Основні рівні когнітивної сфери (за класичною моделлю):

Знання (Knowledge):

- запам'ятовування фактів, термінів, основних концепцій (наприклад, «назвати», «знайти»)

Розуміння (Comprehension):

- інтерпретація та пояснення інформації («описати», «пояснити»)

Застосування (Application):

- використання знань у нових ситуаціях («вирішити», «застосувати»)

Аналіз (Analysis):

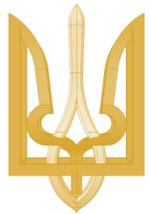
- розбиття інформації на частини для виявлення взаємозв'язків («порівняти», «проаналізувати»)

Синтез/Створення (Synthesis/Creation):

- об'єднання елементів у нову структуру («розробити», «створити»)

Оцінювання (Evaluation):

- обґрунтування рішень або оцінка інформації («оцінити», «критикувати»).

Для чого використовується Таксономія Блума?

Планування уроків:

□ допомога вчителям у визначенні конкретних очікуваних результатів.

Створення завдань:

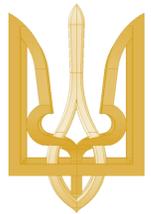
□ перехід від механічного заучування до творчих завдань.

Оцінювання:

розробка тестів та питань, які перевіряють глибоке розуміння, а не лише пам'ять.

Для перевірки знань:

Прийом «Кубик Блума» часто використовується для перевірки знань школярів, де кожна грань кубика містить запитання, що відповідають різним рівням мислення

«Кубик Блума» — це інтерактивний метод навчання, спрямований на розвиток критичного мислення, що базується на «Таксономії навчальних цілей» Бенджаміна Блума. Він являє собою куб із 6 гранями, на кожній з яких написано одне з питань: «Назви», «Поясни», «Чому», «Запропонуй», «Придумай», «Поділись»
Метод допомагає учням глибоко аналізувати матеріал.

Основні грані та питання кубика Блума:

- Назви:** Базове питання на знання фактів (наприклад, «Назви головних героїв твору»).
- Поясни:** Вимагає аргументованої думки, розгляд теми з різних боків (наприклад, «Поясни, чому герой вчинив саме так»).
- Чому:** Визначення причинно-наслідкових зв'язків («Чому це відбулося?»).
- Запропонуй:** Знаходження практичного застосування знань («Запропонуй власне вирішення ситуації»).
- Придумай:** Творче завдання на уяву («Придумай, як би склалася доля героя, якби...»).
- Поділись:** Емоційне ставлення до подій або персонажів.

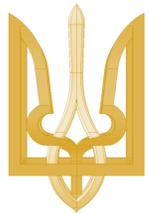
Як використовувати на уроці:

Учитель або учень кидає кубик.

Питання, що випало на грані, визначає тип запитання до вивченої теми.

Запитання може ставити вчитель, або учні формулюють їх один одному.

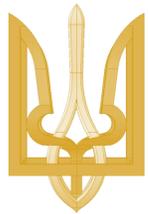
Метод дозволяє перетворити навчання на гру, підвищити зацікавленість та розвинути критичне мислення, пам'ять і навички зв'язного мовлення.

Правила використання «Кубика Блума»

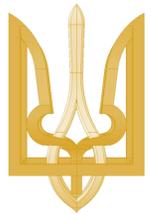
1. Учителю знадобиться паперовий куб (ще краще, якщо його зробити із цупкого картону), на гранях якого написано: назви, чому, поясни, запропонуй, подумай, поділись.
2. Педагог формулює тему і добирає до кожного слова на кубику коло питань, що дозволить дітям повторити і закріпити вивчений матеріал.
3. Учитель підкидає кубик. Та грань, що випала, вказує на тип запитання, яке слід поставити учням (тобто запитання вчителя має починатися зі слова на грані). Альтернативний варіант – запитання формулюють самі учні, а потім ставлять їх класу.
4. Учень/учениця відповідає на запитання. Якщо відповідь неповна, то однокласники можуть доповнити її та скоригувати неточності.

Примітка. Кожного разу, коли ви кидаєте кубик, ви залучаєте до обговорення більшу кількість дітей. Що це дає? Це підвищує ефективність заняття та розуміння теми, чи допоможе вчителю виявити прогалини у знаннях учнів. Крім того, цей метод навчає дітей аналізувати та інтерпретувати інформацію, будувати гіпотези і відстоювати власну точку зору.

Тепер, маючи уявлення про систему Блума, можна перевірити стан Вашої підготовки (Таксономія Блума), виконавши завдання до кожного з рівнів знань

Таким чином, подібно до роботи віковою періодизацією, **знаючи хоча б одну з ознак періоду історії України:**

- назву періоду,
- хронологічні рамки періоду,
- що небудь з фактичного матеріалу Програми:
  - ✓ постать,
  - ✓ назву і дату події,
  - ✓ поняття або термін,
  - ✓ місце, де відбулася подія,
  - ✓ культурно-історичну пам'ятку

**учасник НМТ
гарантовано може
отримати високий
результат**

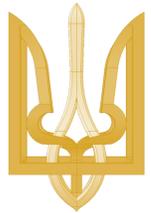

ОРЦОЯО

Критичне мислення під
час роботи над ТЗ
НМТ-2026

НМТ
2026

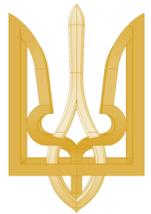
Слід розрізняти:

Критичне мислення

Для критичного мислення **необхідно отримати інформацію з різних джерел, лише одне з яких – те, що ви вже знаєте.**

Аналітичне мислення

В аналітичному мисленні потрібно спочатку **розбити великі фрагменти зібраної інформації на дрібніші, перш ніж встановлювати причинно-наслідкові зв'язки та помічати шаблони**

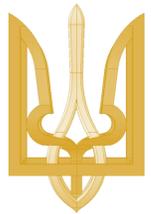

**Критичне
мислення — це
здатність:**

відрізняти
достовірні факти
від недостовірних

та оцінювати
доцільність тих чи
тих варіантів дій.

Для цього завжди треба упевнитися, що:

джерело повідомлення (стаття, книжка, сайт тощо) **є надійним**

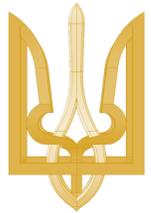
вказано **автора** повідомлення, який **є авторитетом** у відповідній галузі знань

у повідомленні наводяться **факти, які можна перевірити** в інших джерелах інформації

повідомлення **не містить прихованих хитрощів**

Завжди треба задавати собі запитання?

Хто?

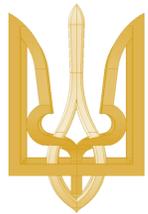
Де?

Що?,

Навіщо?

Як?

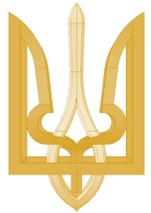

Ознаки людини, яка мислить критично:

- відкритість до інших думок;
- компетентність;
- інтелектуальна активність;
- допитливість;
- незалежність мислення;
- вміння дискутувати;
- проникливість;
- самокритичність

Людина, яка мислить критично, **ВМІТИМЕ**:

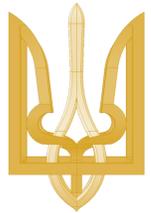
- **визначати** проблему;
- **перевіряти** використану інформацію;
- **аналізувати** твердження, що лежить в основі інформації;
- **враховувати** альтернативні точки зору;
- **визначати** наявність підтексту в інформації;
- **синтезувати** здобути знання;
- **зробити** висновки;
- **прийняти** оптимальне рішення

Як же розвинути критичне мислення? У цьому допоможуть прості підказки:

I. Для початку необхідно проаналізувати інформацію, інтерпретувати дані / Це найважливіша компетенція, яка пов'язана з досвідом роботи з інформацією.

- Що первинне, а що вторинне?
- Що головне, а що другорядне?
- Де причина, а де наслідок?
- Як одне взаємопов'язане з іншим?

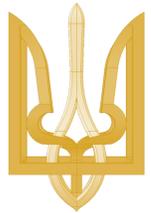

Як же розвинути критичне мислення? У цьому допоможуть прості підказки (продовження)

II. Критично мислячої людини складно обвести навколо пальця, тому що він легко **знаходить логічні помилки і невідповідності** в міркуваннях.

Скористайтеся простим алгоритмом критичних питань:

- а) чи зрозумілий предмет обговорення?
- б) чи немає підміни теми або навмисних перемикань?
- в) звужується або не розширювати чи тема?
- г) всі аргументи можна назвати правдивими?
- д) всі доводи розкриті і доведені? е) чи немає протиріч?
- є) Чи є чіткий причинно-наслідковий зв'язок?

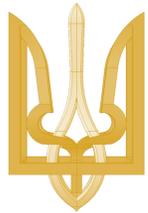
Як же розвинути критичне мислення?

У цьому допоможуть прості підказки (продовження)

III. Одна справа - **знайти** логічні помилки,
інша справа – їх **пояснити і обґрунтувати** своєму
опонентові.

Навик аргументації і переконливого обґрунтування - ключова
компетенція критичного мислення.

Переконувати повинні всебічно доведені і розкриті доводи.

*Як же розвинути критичне мислення?
У цьому допоможуть прості підказки (продовження)*

IV. Людина може в теорії відмінно:

- **аналізувати** інформацію,
- **знаходити** логічні помилки у вправах в підручнику за логікою,
- **вибудувувати** аргументи на штучному форматі «дебати»

**але це нічого не коштує, якщо
він не може:**

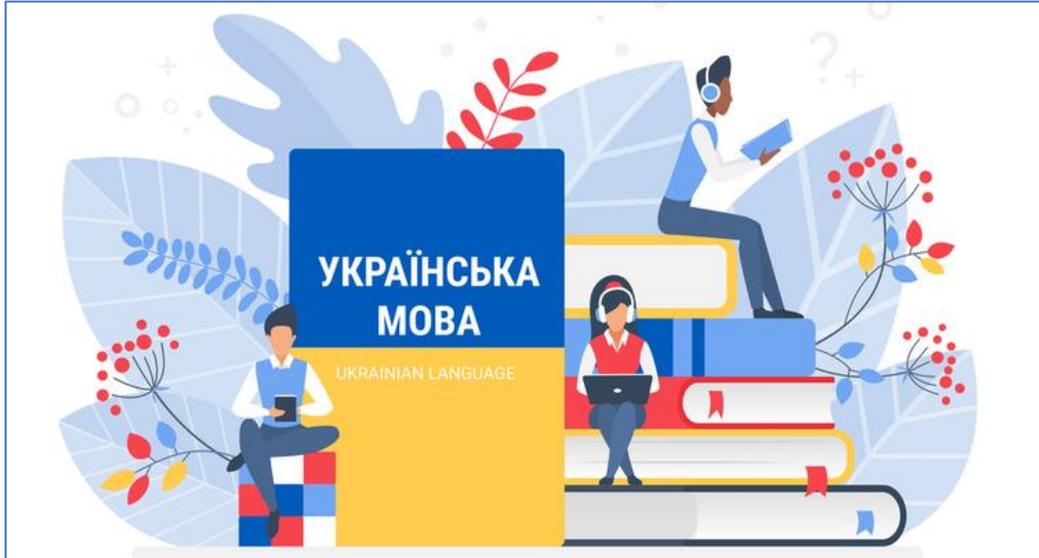
- **перевести** всі ці знання і вміння в практику,
- **вирішувати** реальні практичні кейси

Саме тому четверта складова критичного мислення - **застосування результатів до вирішення проблем.**

Успіх у навчанні в значній мірі залежить від:

- уміння** переказувати **своїми словами** вивчений матеріал,
- рівня володіння** мовою навчання

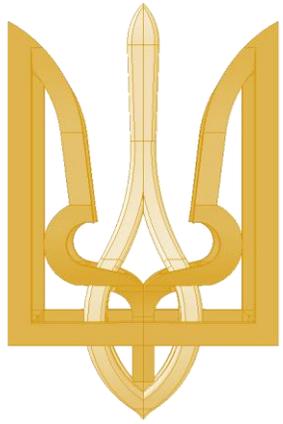
Рівень знання мови визначається за міжнародною шкалою CEFR (A1-C2), яка включає шість основних рівнів:

- початковий ([A1-A2](#)),
- середній ([B1-B2](#))
- та просунутий ([C1-C2](#)).

Ці рівні оцінюють навички:

- ✓ читання,
- ✓ письма,
- ✓ слухання
- ✓ та мовлення,

що дозволяє визначити спроможність спілкуватися на побутовому, професійному чи академічному рівнях.

4. НМТ-2026 з історії України

Демонстраційний варіант тесту

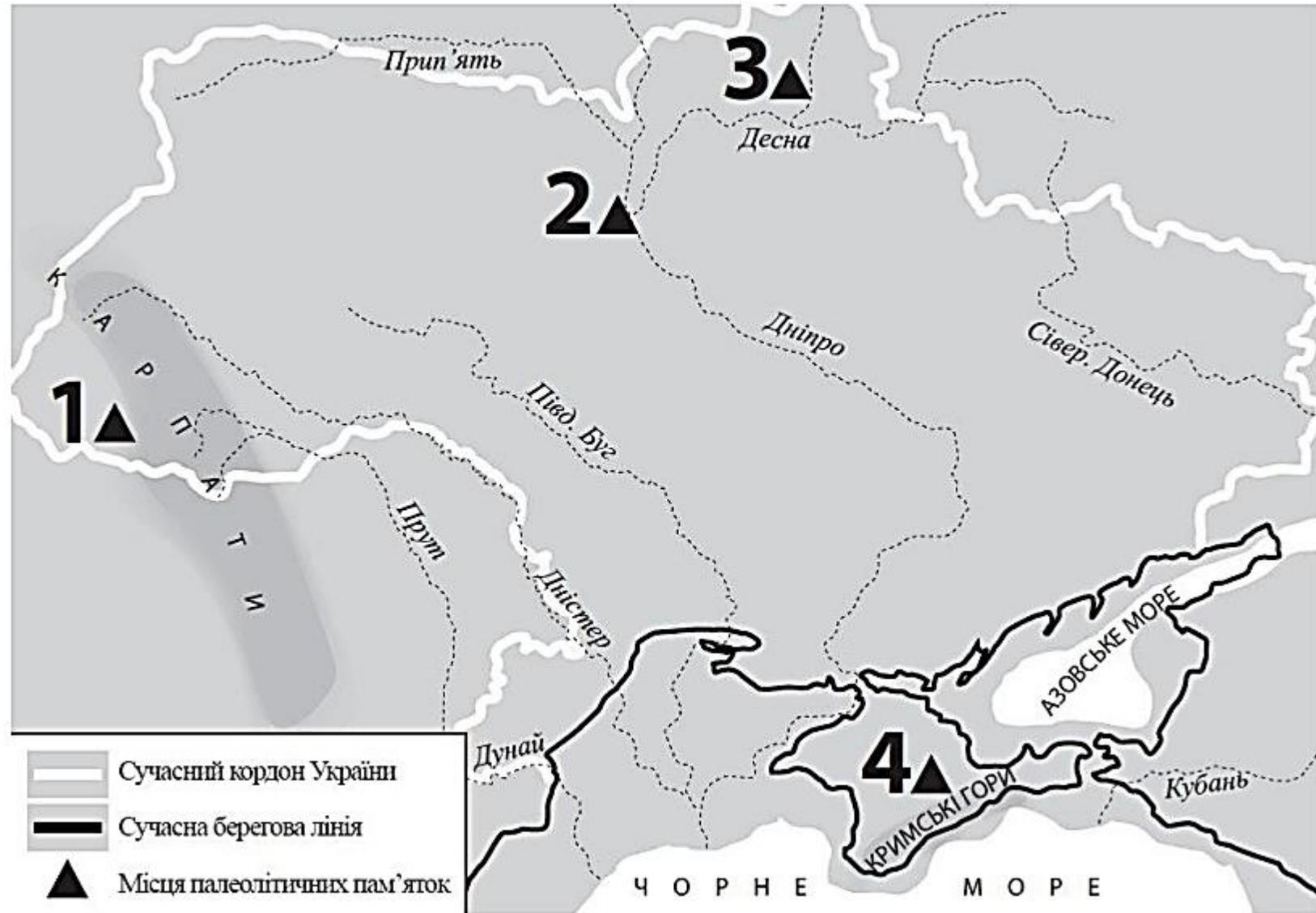

Завдання 1–20

мають по чотири варіанти відповіді, з яких лише один правильний. Виберіть правильний, на Вашу думку, варіант відповіді й позначте його.

1. Якою цифрою на картосхемі позначено місцезнаходження Мізинської стоянки – археологічної пам'ятки доби палеоліту?

- А 1
- Б 2
- В 3
- Г 4

2. Об'їзд князем із дружиною територій Русі задля збирання данини – це

А снем.

Б погост.

В закуп.

Г полюддя.

3. Встановлення монгольського (ординського) панування над руськими землями знаменувало початок монгольської доби в українській історії, що тривала впродовж

А середини XI – другої половини XII ст.

Б кінця XII – початку XIII ст.

В середини XIII – середини XIV ст.

Г другої половини XIV – першої половини XV ст.

4. На картосхемі заштриховано територію, що

А стали частиною Польського королівства внаслідок Люблінської унії.

Б увійшли до складу Гетьманщини за умовами Зборівського договору.

В були закріплені польським урядом за реєстровими козаками.

Г були теренами Запорозької Січі.

5. Прочитайте уривок джерела.

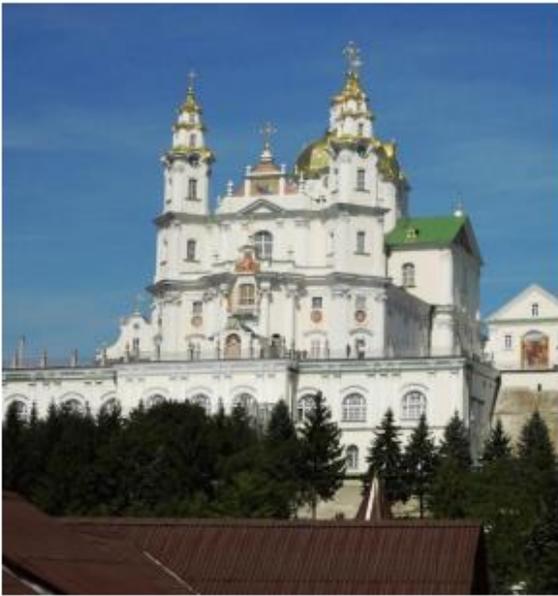
«Воєнні дії між Московською державою і Річчю Посполитою припинялися. Обидві держави домовлялися, що вестимуть спільні воєнні дії проти Швеції та не розпочинатимуть із нею переговори про мир. Польські послы висунули пропозицію обрати царя Олексія Михайловича на престол Речі Посполитої після смерті Яна Казимира. Територія Гетьманщини визначалася за умовами Білоцерківського договору в межах Київського воєводства. У разі обрання царя королем Речі Посполитої Гетьманщина залишалася в її складі...»

Наслідком цієї угоди стало укладення Військом Запорозьким союзу з

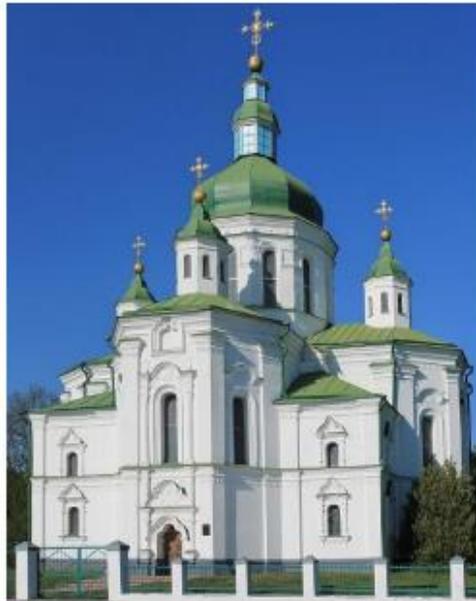
- А Османською імперією.**
- Б Трансільванією та Швецією.**
- В австрійськими Габсбургами.**
- Г Молдавією та Валахією.**

6. Позначте фото, на якому зображено Георгіївську церкву Видубицького монастиря в Києві.

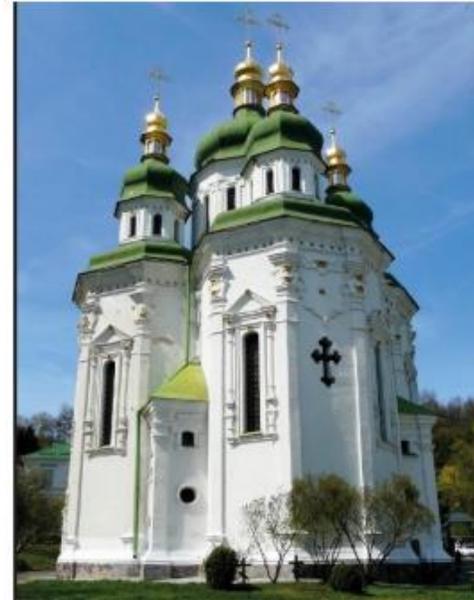
А

Б

В

Г

7. У якому з наведених номерів французької газети було надруковано таку інформацію: «...головні сили армії шведського короля, військові полки гетьмана Мазепи та загони запорозьких козаків підійшли до Полтави, стали табором під містом і невдовзі розпочали його облогу та штурм...»?

A

AZETTE,

Du 26 Juillet 1687.

De Warsovie, le 27 Juin 1687.

E Roy attendra à Iavarow que la Reyne soit revenuë des Bains de Hirsberg, avant que de partir pour le Rendez vous général. Elle a passé par Cracovie, & a continuë de la route vers Breslau : où Elle devoit arriver le 11 de ce mois. On croid qu'elle est presentement arrivëe à Hirsberg, qui n'en est éloigné que de douze lieuës. L'Armée continuë de s'assembler : & on assure toujours qu'elle sera beaucoup plus nombreuse qu'elle n'estoit l'année dernière. Les avis qu'on avoit eus de quelques rencontres entre les partis Polonois & ceux des Tartares, ont esté confirmez. Les premiers y ont eu ordi-

B

AZETTE,

Du 6 Octobre 1708.

De Dantzik, le 12 Septembre 1708.

E Roy de Pologne fait construire un pont sur la Vistule à Graudents, pour y faire passer son armée ; & il a resolu de partir de Marienbourg le 24, pour aller joindre l'armée de Lituanie, & s'approcher de celle des Confederez. Le Sieur Smigielski, après avoir défait une partie des troupes du Sieur Rybinski, lequel s'est retiré en diligence vers la petite Pologne, est venu du costé de Lowicz. Le Sieur Grudzinski ayant appris que le Sieur Grabouski avoit battu quelques Compagnies de Cavalerie Suédoise du costé de Pofnanie, avec un détra-

B

AZETTE,

Du 22 Juin 1709.

De Hambourg, le 7 Juin 1709.

E Comte de Schonborn, & les Commissaires des Directeurs du Cercle de la Basse Saxe, s'assemblent quatre fois la semaine ; & ils font esperer qu'ils termineront dans trois mois, les troubles de cette ville. Ils ont ordonné de nouveau, aux Corps des Mestiers, de produire leurs privileges, pour estre examinez ; & ils ont aujourdhuy, fait comparoistre devant eux, cinq Deputez du College des Soixante. Le Ministre de l'Electeur de Brandebourg, après plusieurs instances des Magistrats, a enfin déclaré que son Maistre feroit fortir la Cavalerie de cette ville.

Г

AZETTE,

Du 28 Septembre 1715.

De Warsovie, le 31 Aoust 1715.

Es conferences ont continuë ces jours passez, entre les Senateurs, qui n'ont encore pris aucune resolution ; la plupart persistant à faire renvoyer les troupes Saxones, ou du moins la plus grande partie, & à faire cesser ou moderer les taxes & les contributions ; de maniere que les peuples n'en soient plus accablez, comme ils le sont depuis long-temps. D'ailleurs, le Primat n'est pas encore venu en cette Ville ; & on attend le succez de la Députation de l'Evesque de Cujavie & du Prince de Saxe-

8. Створення яких губерній на українських землях у складі Російської імперії стало наслідком третього поділу Речі Посполитої?

А Бессарабської, Холмської, Полтавської

Б Чернігівської, Полтавської, Харківської

В Херсонської, Таврійської, Катеринославської

Г Подільської, Волинської, Київської

9. Прочитайте уривок джерела.

«Започатковано видання першої української газети, ...скликано Собор руських учених – усіх прихильників культурного й національного розвитку Галицької України, створено осередки культурно-просвітницького руху українців – “Галицько-руська матиця” та “Народний дім” ...»

Яка подія створила передумови для описаних в уривку змін в українському суспільному та громадському житті?

А «весна народів» (1848–1849 рр.)

Б виступ декабристів (1825–1826 рр.)

В польське повстання (1830–1831 рр.)

Г заснування Кирило-Мефодіївського братства (1846–1847 рр.)

10. Валуєвський циркуляр й Емський указ були складниками заходів із

А приборкання українського руху.

Б вирішення аграрного питання.

В ліквідації Української греко-католицької церкви.

Г колонізації Півдня України.

11. З нагоди святкування 30-річчя незалежності України 23 серпня 2021 р. було представлено інтерактивну мультимедійну презентацію «Державні символи України: тяглість кризь віки». На одному зі слайдів презентації проілюстровано фото монети, присвяченої видатному українцеві. З'ясуйте, яка із зображених монет також була ілюстрацією до тексту на цьому слайді презентації.

А

Б

В

Г

12. Проаналізуйте фрагмент історичного документа й виконайте завдання.

«Відозва Загальної української ради. За всяку ціну завзялася російська імперія загарбати українські землі Австро-Угорщини...[...] Уже другий раз у часи цієї війни насувається на українські землі Австро-Угорщини російський наступ. Другий раз українське населення Галичини, Буковини й північно-східної Угорщини попадає в огонь національного й релігійного переслідування з боку Росії. Під час першого наступу Росія з найбільшою брутальністю прагнула до повного знищення українського життя... І тепер в часи другого наступу всі ті вчинки повторюються!»

Загальна українська рада оприлюднила цитоване звернення в

- А 1914 р.
- Б 1916 р.
- В 1918 р.
- Г 1920 р.

13. На фото зображено марку Підпільної Пошти України, приурочену роковинам трагічних подій в історії боротьби українського народу за відновлення державності 1918–1921 років.

Що зумовило ці трагічні події?

- А «Чортківська офензива» Української Галицької Армії
- Б похід групи Армії УНР на чолі з П. Болбочаном на Крим
- В спільний похід Армії УНР та Української Галицької Армії на Київ
- Г Другий «Зимовий похід» Армії УНР

14. В уривку з історичного джерела

«В одній лише Україні побоїща, розстріли та епідемії, пов'язані з війною.., забрали близько 1,5 млн життів. Нестача харчів та палива, безробіття змусили сотні тисяч людей виїхати з міста в село... Було очевидно, що остаточно виснажене суспільство не готове до корінних соціальних перетворень, що їх планували більшовики...»

схарактеризовано наслідки впровадження заходів

- А** «воєнного комунізму».
- Б** «культурної революції».
- В** «пацифікації».
- Г** «осадництва».

15. Яка українська партія в 1930-ті рр. вважала можливим співробітництво з польськими урядовими колами?

А Українська військова організація (УВО)

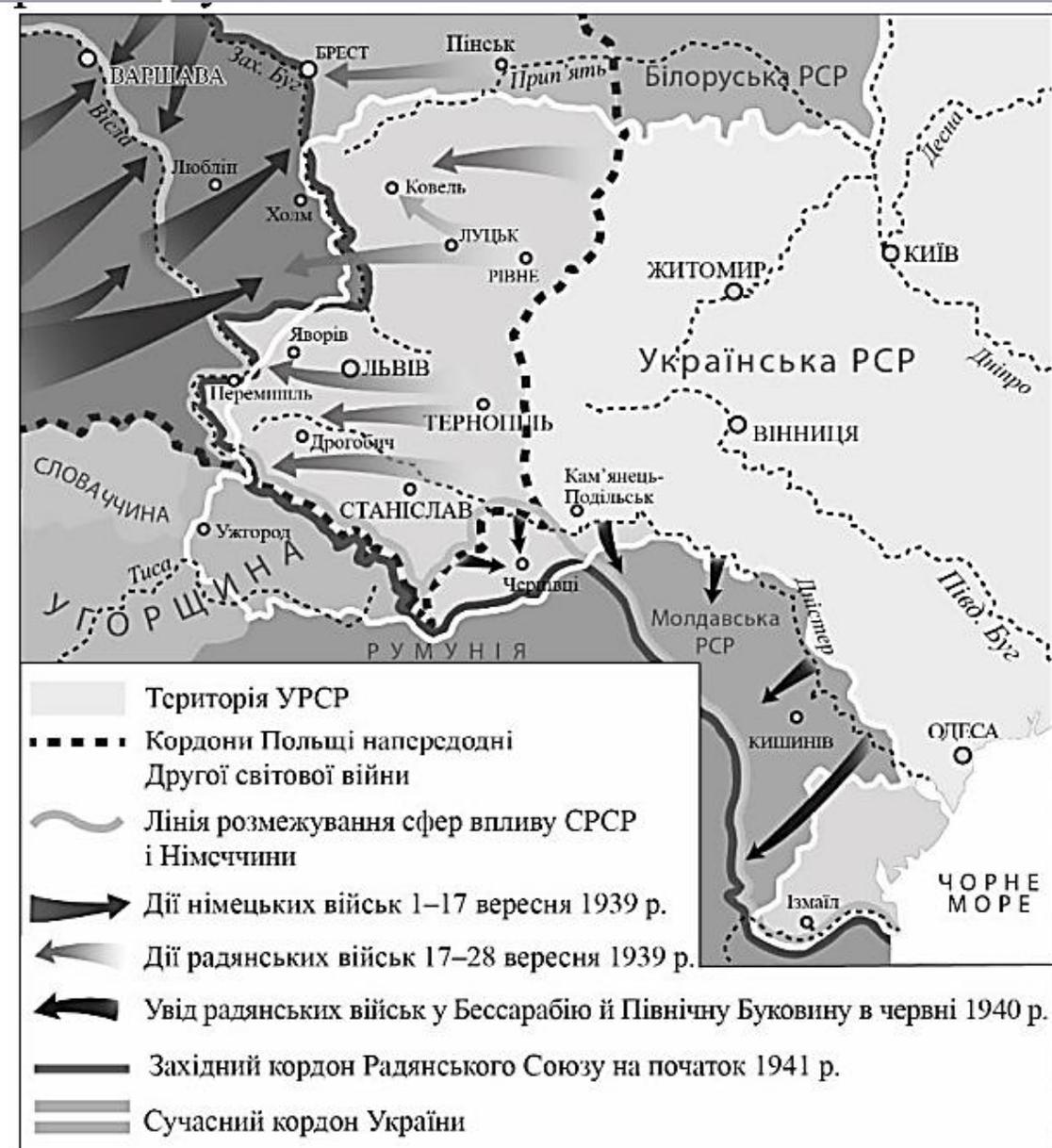
Б Організація українських націоналістів (ОУН)

В Комуністична партія Західної України (КПЗУ)

Г Українське національно-демократичне об'єднання (УНДО)

16. Розгляньте картосхему. Події, відображені на картосхемі, стали наслідком

- А нападу нацистської Німеччини на СРСР.
- Б укладення «пакту Молотова – Ріббентропа».
- В проголошення незалежності Карпатської України.
- Г оприлюднення Акта відновлення Української Держави.

17. Розгляньте репродукцію картини Тетяни Яблонської. Художнє полотно, створене відповідно до творчого методу «соціалістичний реалізм», мало засвідчити

- А успіхи колгоспного будівництва.
- Б необхідність освоєння цілинних земель.
- В наслідки поширення посівів кукурудзи.
- Г розширення майнових прав радянської жінки.

18. Яка із зображених
карикатур візуалізує
особливості соціально-
економічного
життя в період «відлиги»?

А

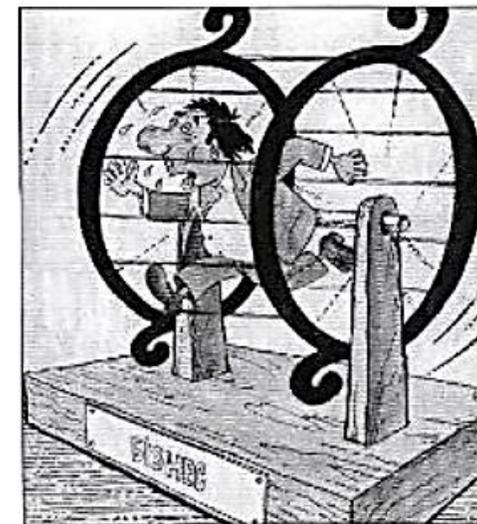
У цьому році Радянський Союз дожене США з валового виробництва молока.
ТРИМАЙСЯ, КОРОВО ЗІ ШТАТУ АЙОВА!

В

ПРОДОВОЛЬЧА ПРОГРАМА

Б

БІЗНЕС

Г

Ні - екстремізму!
Ні - конфронтації!
Немає ковбаси!
Немає житла!
Немає мила!
Немає шастя в житті!
Ні - війні!
Ні - насиллю!

19. На чию адресу лунали такі звинувачення партійних функціонерів:

«...комісія, проаналізувавши наданий матеріал, а також вивчивши матеріали зарубіжної антирадянської преси і радіо за період з 1966 по 1972 рік дійшла висновку, що підготовлений матеріал “Інтернаціоналізм чи русифікація?” є від початку й до кінця пасквілем на радянську дійсність, на національну політику КПРС і практику комуністичного будівництва в СРСР»?

А Миколи Руденка

Б Євгена Сверстюка

В Валерія Марченка

Г Івана Дзюби

20. Прийняття 28 червня 1996 р. Конституції України було результатом

- А** загальнонаціонального масового політичного страйку.
- Б** виконання міжнародних зобов'язань України перед ООН.
- В** волевиявлення народу на загальнодержавному референдумі.
- Г** політичного компромісу між Президентом і Верховною Радою.

У завданнях 21–24

до кожного з чотирьох фрагментів інформації,
позначених цифрою, доберіть один
правильний, на Вашу думку, варіант,
позначений буквою.

21. Узгодьте рік (1–4) з подією (А – Д).

1 1710 р.

2 1764 р.

3 1775 р.

4 1783 р.

А остаточна ліквідація посади гетьмана

Б остаточне знищення Запорозької Січі

В ухвалення Конституції Пилипа Орлика

Г оприлюднення царського указу про закріпачення селян Лівобережної та Слобідської України

Д Третій поділ Речі Посполитої

22. Увідповідніть уривок історичного джерела (1–4), у якому відображено позицію щодо Першої світової війни, з назвою політичної сили (А–Д), яка задекларувала цю позицію з початком війни.

1 *«Українці не піддадуться на провокації і виконують свій обов'язок громадян Росії в цей тяжкий час до кінця не тільки на полі бою, у шеренгах війська, а й як громадяни – у міру сил сприятимуть успішному виконанню російською армією завдання, що випало на її долю...»*

2 *«Це справжня трагедія живого народу... Україна віддала своїх дітей у жертву кривавому богові війни. Цю війну ми визнаємо чужою для себе справою, шкідливою українському народові, бо жодна з воюючих сторін не може викликати співчуття ні цілями, ні способами боротьби...»*

3 *«Ненаситність царської імперії загрожує нашому національному життю..., яке знайшло захист у конституційному ладі австрійської держави... Нехай українське громадянство віддасть всі свої сили на те, щоб історичний ворог України був розбитий..!»*

4 *«Реалізацію національно-політичних устремлінь українського народу пов'язуємо з розбиттям Росії у війні. Національнополітичною платформою є державна самостійність України. Форма правління має бути конституційна монархія з демократичним внутрішнім устроєм...»*

А Головна українська рада (ГУР) на чолі з К. Левицьким

Б Союз визволення України (СВУ), очолюваний А. Жуком, Д. Донцовим, В. Дорошенком

В Українська соціалдемократична робітничка партія (УСДРП) на чолі з С. Петлюрою

Г Товариство українських поступовців (ТУП), очолюване М. Грушевським та Є. Чикаленком

Д Карпато-руський визвольний комітет (КРВК) на чолі з Ю. Яворським

23. Узгодьте подію періоду боротьби за збереження державної незалежності України (1918–1921 рр.) (1–4) з її наслідком (А – Д).

1 оприлюднення «Федеративної грамоти» гетьмана П. Скоропадського

2 підписання Брестського мирного договору

3 скликання Трудового конгресу України

4 проведення Всеукраїнського з'їзду хліборобів

А визнання Директорії вищою владою в Україні

Б утворення Державного секретаріату на чолі з К. Левицьким

В початок антигетьманського повстання на чолі з Директорією

Г проголошення П. Скоропадського гетьманом України

Д відновлення влади Української Центральної Ради

24. Які поняття й терміни (1–4) потрібно використовувати, характеризуючи історичні періоди (А – Д)?

1 «самвидав», «номенклатура», «дефіцит», «правозахисник»

2 «приватизація», «тимчасово окупована територія», «антитерористична операція (АТО)», «європейська інтеграція»

3 «операція “Вісла”», «ждановщина», «космополітизм», «лисенківщина»

4 «відлига», «політична реабілітація», «раднаргоспи», «шістдесятники»

А Україна в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.)

Б Україна в перші повоєнні роки (1945 – початок 1950-х рр.)

В Україна в умовах десталінізації (1953–1964 рр.)

Г Україна в період загострення кризи радянської системи (1965–1985 рр.)

Д Україна в умовах незалежності (1991 р. – початок ХХІ ст.)

У завданнях 25–27 розташуйте події в хронологічній послідовності.

- Цифрі 1 має відповідати вибрана Вами перша подія,
- цифрі 2 – друга,
- цифрі 3 – третя,
- цифрі 4 – четверта.

25. Установіть послідовність подій, описаних в уривках з історичних джерел.

А *«Прийшли іноплеменники на Руську землю, половці многі. А Ізяслав, і Святослав, і Всеволод вийшли супроти них на р. Альту. І коли настала ніч, рушили вони одні проти одних. ...і побігли руські князі, і перемогли половці...»*

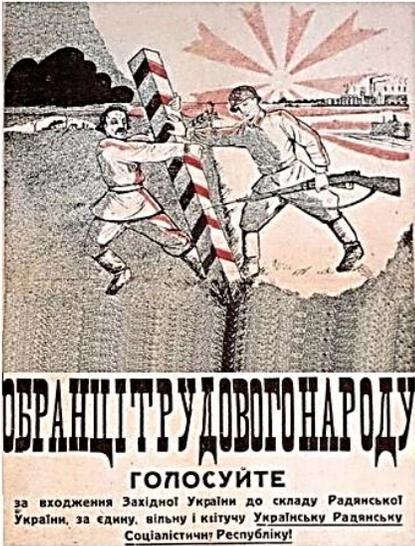
Б *«У той же час поїхав був Данило в Угри до короля [Бели], бо він іще не чув про прихід татар на Київ. А коли Батий узяв Київ і почув він про Данила, що той в Уграх є, то рушив сам до [города] Володимира...»*

В *«І говорили [половці] руським князям: “Якщо ви не допоможете нам, [то] ми нині порубані були, а ви завтра порубані будете...” І вирішили князі: “Лучче б нам зустріти їх на чужій землі, аніж на своїй” ...»*

Г *«Прибули Святополк [Ізяславич], і Володимир [Всеволодович], і Давид Ігоревич, і Василько Ростиславич, і Давид Святославич, і брат його Олег, і зібралися в [городі] Любечі, щоб уладнати мир...»*

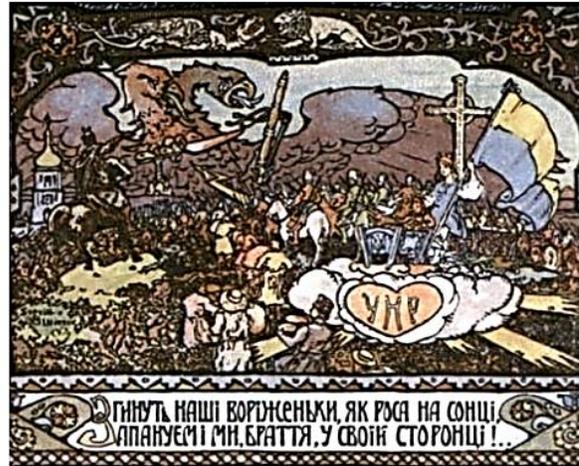
26. Установіть послідовність створення агітаційно-пропагандистських плакатів.

А

ОБРАНЦІ ТРУДОВОГО НАРОДУ
ГОЛОСУЙТЕ
за входження Західної України до складу Радянської України, за єдину, вільну і квітучу Українську Радянську Соціалістичну Республіку!

Б

УНР
Згинуть наші воріженьки, як роса на сонці,
Запануєм і ми, браття, у своїй сторонці!..

В

ДНІПРЕЛЬСТАН ЗБУДОВАНО!
НЕМА ТАКИХ ФОРТЕЦЬ,
ЯКИХ БІЛЬШОВИКИ
НЕ ЗМОГЛИ Б ЗДОБУТИ!
СТАЛІН

Г

ТОВАРИШІ СЕЛЯНЕ!
ЗДАВАЙТЕ ХЛІБНИЙ ПОДАТОК
РОБІТНИКИ Й ЧЕРВОНА АРМІЯ
ЖДУТЬ ХЛІБА!
ПОДАТОК ПЕРЕМОЖЕ ГОЛОД!

27. Установіть послідовність створення документів, уривки з яких наведено.

А *«Сприяти ознайомленню широких кіл української громадськості з Декларацією прав людини. Домагатися, щоб цей міжнародний правовий документ став основним у відносинах поміж особою і державою...»*

Б *«У книзі... “Україно наша Радянська” непомірно багато місця відводиться минулому України, її дожовтневій історії, водночас слабо показуються такі епохальні події, як перемога Великого Жовтня, боротьба за побудову соціалізму...»*

В *«Соціалістичне самоврядування реалізується в умовах широкої гласності шляхом участі всього колективу та його громадських організацій у виробленні найважливіших рішень і контролі за їх виконанням, виборності керівників і єдиноначальності в управлінні підприємством...»*

Г *«Ми, партія Українська робітничо-селянська спілка (УРСС), є партія інтернаціоналістів. Боротьбу за самостійну Україну ми розвиватимемо разом із громадянами інших національностей, які населяють Україну...»*

Завдання 28–30

**мають по сім варіантів відповідей,
з яких лише три правильні.**

**Виберіть і запишіть три цифри, що позначають
правильні, на Вашу думку, відповіді.**

28. Які зміни відбулися в соціально-економічному житті українців після утворення Гетьманщини (друга половина XVII ст.)?

- 1 формування козацько-селянської власності на землю
- 2 здобуття особистої свободи абсолютною більшістю селян і міщан
- 3 домінувальне становище в суспільстві польських магнатів і католицького духовенства
- 4 зростання провідної ролі козацтва та православної шляхти
- 5 скасування права займанщини в Слобідській Україні
- 6 набуття козацтвом шляхетського статусу
- 7 розвиток фільваркової системи господарювання

29. Позначте характерні риси нацистського окупаційного режиму в Україні в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.).

1 ліквідація колгоспно-радгоспної системи, зрівняльний розподіл землі між селянами за трудовими нормами

2 проведення примусових мобілізацій до Української національної армії

3 жорстка експлуатація населення й економічне пограбування (вивіз сировини, продовольства, матеріальних цінностей)

4 відновлення і легалізація діяльності українських політичних партій

5 тотальний терор, масове знищення місцевого цивільного населення і військовополонених

6 денационалізація великої промисловості, створення спільних українсько-німецьких підприємств

7 примусове вивезення на господарські роботи до Німеччини місцевого працездатного населення

30. Позначте факти біографії видатного політика, зображеного на фото.

1 обіймав посаду голови Народного руху України

2 один із засновників Української Гельсінської спілки

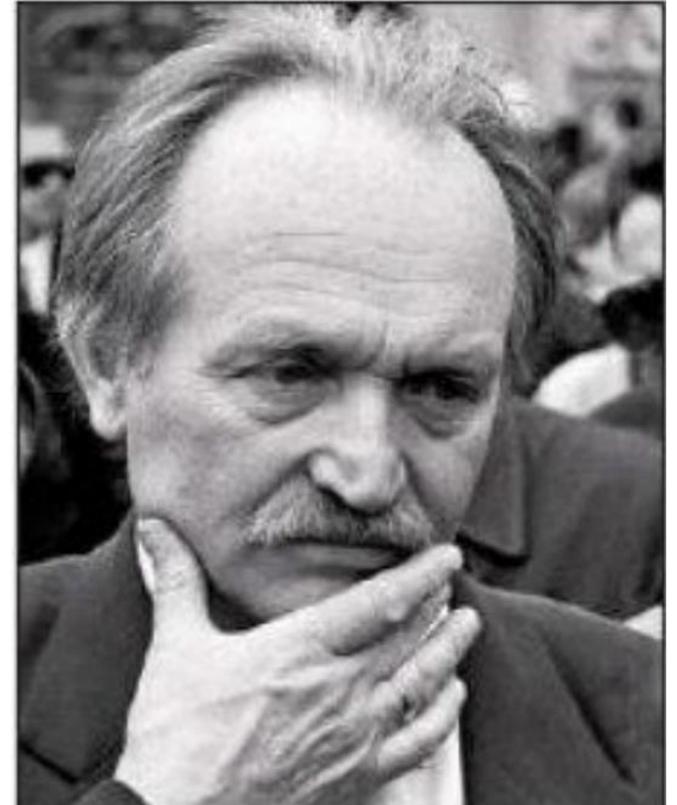
3 автор книги «Україно наша Радянська»

4 заснував «самвидавний» часопис «Український вісник»

5 позбавлений радянського громадянства та висланий за кордон

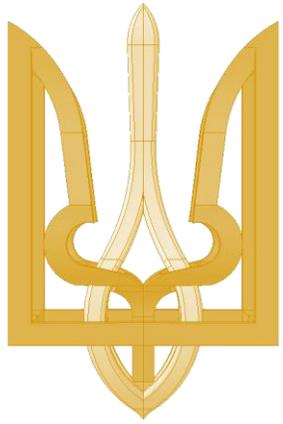
6 обраний у 1991 р. Президентом України

7 брав участь у роботі Української робітничоселянської спілки

**ТЕСТ
ЗАВЕРШЕНО!**

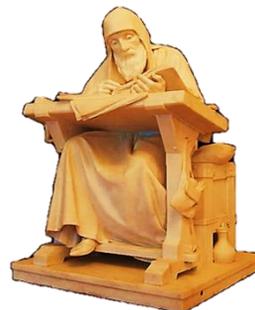

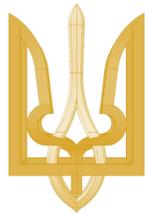
Демонстраційний варіант тесту

Правильні відповіді

Таблиця переведення тестових балів НМТ-2026

до шкали **100 - 200**

№ Відповідь

ТЗ 1 з 4

1 В	11 А
2 Г	12 Б
3 В	13 Г
4 А	14 А
5 Б	15 Г
6 В	16 Б
7 В	17 А
8 Г	18 А
9 А	19 Г
10 А	20 Г

№ Відповідь

Відповідність

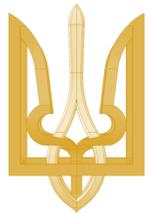
- 21 1–В, 2–А, 3–Б, 4–Г
 22 1–В, 2–Г, 3–А, 4–Б
 23 1–В, 2–Д, 3–А, 4–Г
 24 1–Г, 2–Д, 3–Б, 4–В

Послідовність

- 25 АГВБ
 26 БГВА
 27 ГБАВ

ТЗ 3 з 7

- 28 124
 29 357
 30 124

**Таблиця
переведення
тестових балів
НМТ-2026
до шкали
100 - 200**
**Повні таблиці
на
testportal.gov.ua
після сесії**

Тестовий бал	Бал за шкалою 100-200	Тестовий бал	Бал за шкалою 100-200	Тестовий бал	Бал за шкалою 100-200
9	100	25	145	41	170
10	105	26	146	42	172
11	110	27	147	43	173
12	115	28	148	44	175
13	120	29	149	45	177
14	125	30	150	46	179
15	130	31	151	47	181
16	132	32	152	48	183
17	134	33	154	49	185
18	136	34	156	50	188
19	138	35	158	51	191
20	140	36	160	52	194
21	141	37	163	53	197
22	142	38	166	54	200
23	143	39	168		
24	144	40	169		

Одеський регіональний центр оцінювання якості освіти

Презентацію завершено!

Додатково опрацювати подані в ній матеріали
ви зможете самостійно, зайшовши на сайти
ОРЦОЯО та УЦОЯО

